Před 70 lety vzniklo heslo „Lidice budou žít“

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XV | ČÍSLO 156, ČERVENEC 2012 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

KŘIVÉ ZRCADLO HABERMANNOVA MLÝNA
Proč máme výhrady k tomuto filmu (s. 2)

PŘÁTELÉ Z NEJBLIŽŠÍCH
Světla a stíny vztahů slovanských národů (s. 3)

PROČ JEL PUTIN NEJDŘÍV DO BĚLORUSKA
Rusko-běloruské vztahy mají v Moskvě prioritu (s. 4)

NIKOLIČ O SRBSKU A EVROPĚ
Nový srbský prezident o politice své země (s. 5)

VĚROZVĚSTI: 1150
Cyril a Metoděj budou mít příštím rokem jubileum (s. 6)

BENEŠ POD MIKROSKOPEM
Poučná kniha o prezidentu i člověku (s. 7)

Český národ nezapomněl

Německý prezident Gauck napsal svému českému partnerovi: Německo je si vědomo své historické odpovědnosti ● Vzpomněl i odvahy čs. vojáků, kteří popravili kata Heydricha

LIDICE (Slovanská vzájemnost) Podle ředitele Památníku Lidice Milouše Červencla byl letos, 10. června, v den 70. výročí lidické tragédie, zaznamenán rekordní počet věnců položených na hrob lidických mučedníků, jejich kladení si v úvodu pietního shromáždění vyžádalo téměř hodinu. Doba se v tomto směru od popřevratového nezájmu podstatně změnila k lepšímu.

Spolu s tisíci českých lidí, které ani deštivé počasí neodradilo, se pietního aktu zúčastnil premiér Petr Nečas (prezident Václav Klaus měl v tu chvíli čest zahajovat za oceánem významnou mezinárodní konferenci). Premiér připomněl, že lidická tragédie otevřela mezinárodnímu společenství oči o hrůzách nacismu a zdůraznil, že památka na tuto událost našich dějin patří ke „smyslu českého vlastenectví“. Byla zde i Miroslava Němcová, předsedkyně Poslanecké sněmovny.

Téhož dne promítla Česká televize velkolepý a výmluvný film českého režiséra Petra Nikolaeva. Umělecký film, který poprvé přivedl na stříbrné plátno téma Lidic, už dříve zhlédlo asi půl milionu diváků. Tématu Lidic, atentátu a heydrichiády, se důstojně věnovala i řada jiných společenských akcí včetně tryzny v Ležácích (už za účasti Václava Klause) a na místě posledního boje čs. vojáků v pražské Resslově ulici.

Významnou událostí těchto dnů byl dopis, který Václavu Klausovi poslal v předvečer výročí jeho německý partner Joachim Gauck. „Na nelítostné zločiny a nevýslovné utrpení, které Němci spáchali na lidických a ležáckých mužích, ženách a dětech nikdy nezapomeneme,“ napsal Gauck. Vzpomněl jmenovitě i odvahy československých národních mstitelů Gabčíka, Kubiše a dalších. A dodal: „Myšlenka na opovrženíhodné teroristické činy z Lidic a Ležáků mne naplňuje hlubokým zármutkem a studem. Německo je si vědomo (této) své historické odpovědnosti.“

Aby byla pravda úplná, dodejme, že Gauck tak symbolicky následoval gesto svých někdejších spoluobčanů z řad představitelů Německé demokratické republiky, kteří vyslovili omluvu za Lidice jako první němečtí politici už krátce po válce.

V letních měsících tomu bylo 70 let, kdy britští horníci vydali heslo „Lidice shall live!“ – Lidice budou žít. Po osvobození se beze zbytku naplnilo.

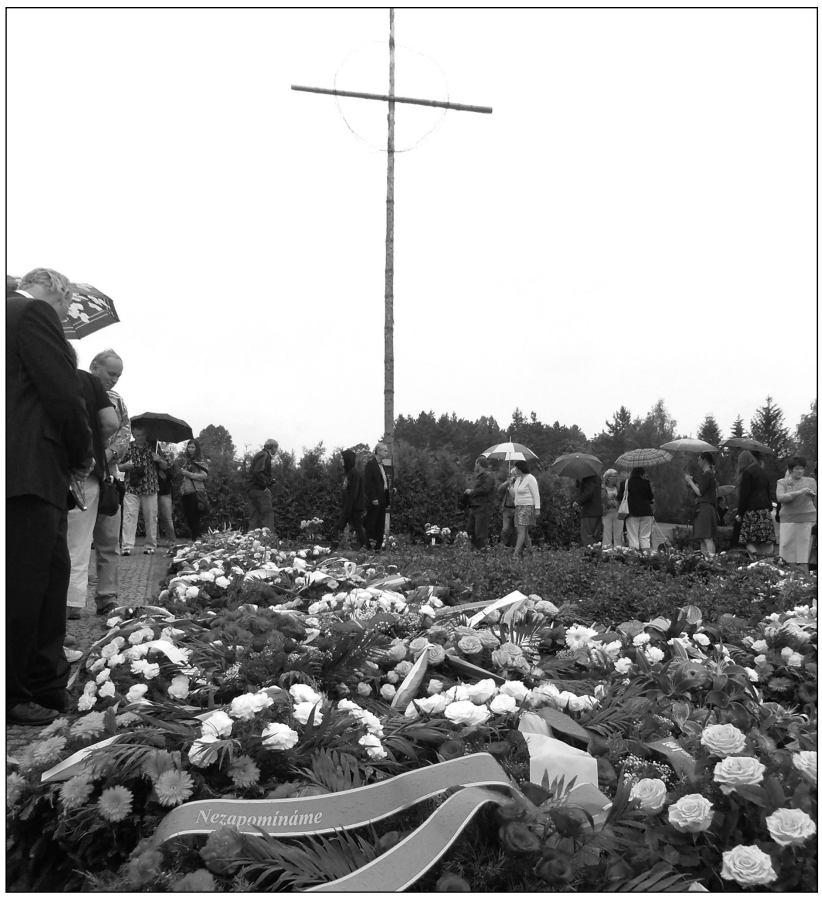

Hrob lidických mučedníků byl 10. června 2012 doslova zasypaný...
(Foto Monika Hoření)

Věnováno maršálu Žukovovi

V druhé světové válce se plně projevil mimořádný vojevůdcovský talent maršála Georgije Žukova, zdůraznila prezentace českého překladu trilogie románu ruského spisovatele Vladimíra Karpova, kterou pod názvem **MARŠÁL ŽUKOV. Jeho spolubojovníci a soupeři ve válce i míru** vydalo jako jeden svazek k letošnímu Dni vítězství Ottovo nakladatelství. Prezentace se konala v Ruském středisku vědy a kultury 19. června za účasti překladatele ing. Miloše Hodače, vedoucích pracovníků nakladatelství a řady dalších osobností česko-ruské spolupráce na poli kultury.

Prezentace představila knihu jako „literární mozaiku“, jak svůj román nazval sám autor, účastník války, hrdina Sovětského svazu, a také člen generálního štábu Rudé armády. Jde o knihu, která sleduje vztahy slavného vojevůdce k J. V. Stalinovi a mnoha jiným vedoucím činitelům sovětského státu i velitelům různých armádních útvarů. Kniha je psána formou válečných zpráv a vzpomínek doplněných autorovým komentářem.

Karpovova trilogie v jednodílném českém překladu je pro českou veřejnost neocenitelným pomocníkem k pochopení dějinných procesů druhé světové války na východní frontě.

V září aktiv v Brně

Příští aktiv SV ČR se sejde v sobotu 22. září v 9.30 hod. v Brně, Křenová ul. 67, zasedací síň ve 2. patře (budova OV KSČM).

Neušlo nám

KRONIKA

- **31. května -** Nově zvolený ruský prezident V. V. Putin vycestoval na svou první zahraniční cestu v této roli – do Běloruska, Německa a Francie.
- **8. června -** Za účasti prezidentů Polska a Ukrajiny v obou zemích zahájeno mistrovství Evropy ve fotbale.
- **10. června -** Prezident V. Klaus měl ve Spojených státech hlavní projev na konferenci Globální vládnutí a jeho evropská varianta.
- **1. července** – Všesokolským průvodem začal v Praze XV. všesokolský slet.

JULEK FUČÍK / VĚČNĚ ŽIVÝ!

Sborník pod tímto názvem vydal v nakladatelství HOST František A. Podhajský (jako editor), interní doktorand Ústavu české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty brněnské Masarykovy univerzity. Podle něho je to „151. fučíkovská publikace vydaná v jeho vlasti a po jeho smrti“.

(Pokračování na str. 2)

Za historickou pamětí na kolech

Na trase „pochodu smrti“ Gross Rosen (Rogožnica) – Choustníkovo Hradiště

Návštěva v redakci

Redakci navštívil Miroslav Holča, člen Českého svazu bojovníků za svobodu z Meziměstí u Broumova, spoluorganizátor cyklistické jízdy po trase někdejšího pochodu smrti z nacistického koncentračního tábora v Rogožnici (Gross Rosen) do východočeského Choustníkova Hradiště a mohl se pochlubit, že jízda, v pořadí už čtvrtá, se 19. května konala za účasti osmi osob. Všichni její účastníci úspěšně dorazili do cíle. Přinesl o tom dvě písemná svědectví svých spolupracovníků, z nichž citujeme:

Co bylo v „Gross Rosen“

Dne 19. května 2012 se uskutečnil tematický vzpomínkový zájezd členů ČSBS z okresu Náchod do Muzea koncentračního tábora Gross Rosen u polského městečka Rogožnica. Akce se zúčastnili veteráni, političtí vězni, rodinní příslušníci, pozůstalí a sympatizanti ČSBS v celkovém počtu 40 osob.

V 7.00 hodin byl odjezd z Nového Města n. Metují přes Jaroměř, Českou Skalici, Náchod a Broumov. Po poslední zastávce v Broumově vedla dále cesta přes bývalý hraniční přechod Starostín – Golińsk do Walbrzychu a dále do obce Rogožnica, na jejímž území byl tento koncentrační tábor (KT) umístěn.

Sestra Ringlová – jako já – všechny přítomné seznámila s programem celé akce a s historií pochodu smrti, jehož oběti jsou pochovány ve společném hrobě v Choustníkově Hradišti. V památníku koncentračního tábora Gross Rosen jsme byli přijati ředitelem muzea Januszem Barszczem. Zhlédli jsme film o KT a po zápisu do pamětní knihy jsme zahájili prohlídku rozsáhlých prostor tábora. Velmi hezké bylo poskytnutí elektrovozidla k přepravě pro ty účastníky prohlídky, kteří byli vyššího věku. Po převozu k pomníku, který je postaven v místech popravčího valu vedle krematoria, zástupci OV ČSBS Náchod položili květiny, aby uctili památku popravených.

(Pokračování na str. 2)

Po startu v polské Rogožnici jich bylo osm – ale všichni dojeli po stovce kilometrů do cíle. Čestnou stráž u památníku v Choustníkově Hradišti tradičně zajišťoval Klub vojenské historie v dobových uniformách. (Foto Miroslav Holča a Ondřej Bezděk)

V srpnu SV nevyjde

Jak je našim milým odběratelům známo, v srpnu má Slovanská vzájemnost plánované „prázdniny“, znovu se přihlásíme počátkem září.

Červnové číslo dostali naši odběratelé s mírným zpožděním, za což se redakce i distribuce touto cestou upřímně omlouvá. **(red.)**

Vilém Turčány

OBRAZOTVŮRCI A FILOZOFOVI

Obrazoborce jsi v mládí už porazil.

Bosporskou úžinu jsi žádal o azyl
a potom k bratrovi i proto přeplouval,
abys u něho s knihami rozmlouval,
aby misie i mysy Vašeho úsilí
do OBRAZOVÉ ABECEDY vústily
a pilátníci, ani zbojníci
nic nezmohli proti ní a svaté Trojici.

I podobenstvími i rozumem jsi Ty
poučil knížete, kdo je Bůh umně ukrytý,
slovem i obrazem jsi SLOVO ozřejmil
a Jeho krásu Slovienům vyjevil.
Raszslava jsi povzbuzoval i naši vlast,
že k slávě Boží má růst jako včelí plást:

pros Krista, pros, ať v horských lesích,
na poli
nám v hlaholici věčné znova hlaholí,
nechť nářky nezalehnou naše paseky
a nechť Ho smíme oslavovat navěky.
Amen.

(Ke Dni slovanských věrozvěstů. Autor – slovenský básník a vědec. Viz Proglas. Vydal Slovensko-český klub, Praha 2006.)

Neušlo nám

JULEK FUČÍK / VĚČNĚ ŽIVÝ!

(Dokončení ze s. 1)

Na 400 stránkách vystupuje dvanáct autorů, kteří svým způsobem rozvíjejí klíčovou analýzu Reportáže, psané na oprátce, vydanou v roce 1995 v Torstu historiky Františkem Janáčkem a Alenou Hájkovou. Jde převážně o texty přednesené na stejnojmenné konferenci uspořádané v Praze v roce 2008.

Zaujal nás zejména literární historik Mojmír Grygar, působící kdysi na Amsterodamské univerzitě a polemizující v publikaci s těmi, kteří popírali Fučíkovo autorství Reportáže (Václav Černý, Ferdinand Peroutka). Vladimír Papoušek, děkan Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, se kriticky ohrazuje vůči protifučíkovskému pamfletu Egona Hostovského (Komunistická modla Julius Fučík a jeho generace) jako pokusu zúčtovat s válečnou generací české literatury. Mladý český historik Petr Koura uvádí na pravou míru tvrzení Miroslava Kryla z Památníku Terezín, znevažující Fučíkovu odbojovou činnost. Důvěrný pohled do života Gusty Fučíkové poskytuje historička a ředitelka Muzea dělnického hnutí Libuše Eliášová.

Mimořádnou událostí je nesporně „čtenářská edice souhrnného Fučíkova protokolu" z výslechů v Pečkárně ukončených 29. června 1942. Fučík v ní odpovídá na svá slova z Reportáže, psané na oprátce, o tom, že hrál s gestapem „vysokou hru", a **jak** vypovídal, „dočtete se v mém (výslechovém) protokolu". Pokoušel se zmást své vyšetřovatele i tím, že se zmiňuje o fiktivních osobách, jako je např. Jan Šverma a Viliam Široký, o nichž tvrdil, že se vrátili z emigrace a řídí v Čechách protinacistický odboj.

Autoři zabývající se tematikou Reportáže se shodují dnes v tom, že ve dnech, kdy se Fučík po sedmi týdnech mlčení rozhodl na gestapu vypovídat, obrátil vyšetřování svého případu jiným směrem, díky čemu byli někteří odbojoví pracovníci už propuštěni. Fučík každopádně odvrátil úder gestapa od S. K. Neumanna, Františka Halase, Ivana Olbrachta, Vítězslava Nezvala či Jaroslava Seiferta a také Václava Černého.

Tváří v tvář gestapu se Fučík otevřeně přiznal, že smyslem jeho odbojové činnosti bylo vytváření podmínek „budoucího socialistického státu" (s. 141), což mělo být úkolem jím iniciovaného Národně revolučního výboru inteligence (NRVI).

Pavel Janáček, ředitel Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v publikaci (na s. 125) uvádí, že připravuje „kritickou edici protokolů i dalších dokumentů k případu NRVI", proponovanou kdysi jeho otcem Františkem Janáčkem a historičkou Alenou Hájkovou.

Lidové noviny jako první recenzovaly novou knihu (Poslední tečka za Julkem Fučíkem – 16. června) a jejich autor Petr Zídek v závěru konstatuje: „Bezpředsudečné čtení Reportáže nemůže vést k jinému závěru, než že jde o mimořádné dílo, mimořádné především svou literární hodnotou. A jestli svou výpovědí Fučík skutečně zachránil Seiferta či Halase od koncentráku nebo šibenice, neměl by se mu někde alespoň malý pomníček zase postavit?" **(zh)**

Kritika, která potěšila

Opakovaně jsme si již všimli ve Slovanské vzájemnosti života východoslovenského Svidníku – významného centra poddukelského regionu, součásti Prešovského samosprávného kraje. Osobně jsem vždy měl radost z úcty, s jakou přistupují zdejší občané i jejich představitelé k minulosti i současnosti svého domova – k tradicím spjatým s jeho osvobozením.

Není-li zde však pokaždé všechno v pořádku (květiny položené u památníku samozřejmě zvadnou, jehličí opadá, a tak po určité době pietní výzdoba ztrácí vlastně svůj symbolický význam), dovedou to aktivní lidé příslušným institucím náležitě vytknout... Právě tak jsem pochopil nedávný článek Petra Barilly, zveřejněný v tamějších novinách nesoucích název Dukla, který kritizoval nedostatky projevující se u svidnického Památníku Sovětské armády.

Taková kritika mne potěšila! Opět totiž potvrdila, že tradice spojené s životem Svidníku a přilehlého regionu nejsou zdejším občanům lhostejné – jsou součástí jejich života. Dávám za pravdu Petru Barillovi – pietní místa musí být ve stavu, jaký si zaslouží! Jde tedy o příklad – kéž bychom byli všímavější a důraznější také v jiných případech... (Znovu si připomeňme nepříliš pěkný stav, v jakém se nachází sousoší Sbratření v Praze.) **(mip)**

Rukopisy 1. stránky připravil Zdeněk Hoření, 2. stránky Jan Jelínek.

U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA

Křivé zrcadlo Habermannova mlýna

Komentář Národního osvobození: Juraji Herzovi a dalším autorům tohoto filmu patří za překrucování historie „Cena Emanuela Moravce"

Televize Nova vysílala 28. dubna kontroverzní rakousko-německo-český film režiséra Juraje Herze Habermannův mlýn, který komentátor Národního osvobození Karel Čech nazval „dalším příspěvkem k přepisování dějin". Z jeho komentáře citujeme:

„Ve filmu není jediná skutečně negativní postava »sudetského Němce«. Většinu špatných a odpudivých lidí v něm představují Češi," píše Karel Čech a pokračuje:

„Po jeho zhlédnutí konečně pochopíte, že za války byli největší zrůdy Češi a nejvíce trpěli Němci. Pokud jde například o historický rámec příběhu, je zcela pominut zuřivý a nenávistný boj sudetských Němců v roce 1938 za rozbití demokratické ČSR a připojení k Německu. Jsou zcela pominuty teroristické útoky jejich ozbrojeného freikorpsu proti českému obyvatelstvu (desítky mrtvých) a československým státním orgánům, je zcela pominut teror sudetoněmeckých bojůvek proti českému obyvatelstvu, fyzické napadání Čechů, rozbíjení oken, ničení majetku až po vyhnání z odtrženého území. Je téměř ignorován německý teror a vraždění Čechů během celé války. Je zamlčen nenávistný postoj Němců z pohraničí vůči Čechům.

Podle filmu se většina tzv. sudetských Němců chovala k Čechům za války dobře a pomáhala jim. Zářným příkladem charakterního člověka je německý mlynář Habermann. I když **jistě i takoví byli, rozhodně představovali výjimku.** Češi se podle filmu měli za války v podstatě dobře a byli to oni, kdo dělali problémy a ohrožovali Němce, třeba budovali v lese skladiště zbraní nebo roznášeli letáky.

Zraněným německým vojákům, jedoucím z východní fronty, jsou věnovány detailní záběry a podrobně je vylíčeno jejich utrpení. Pocta je vzdána také cti německého vojáka a jeho oddanosti velkoněmecké myšlence. Ani vážně zraněný mladší Habermannův bratr nezanevře na Hitlera a válku a netouží po ničem jiném, než se vyléčit a vrátit se na frontu a dál bojovat za svého vůdce.

Ano. Němci jsou v podstatě příkladní lidé, zato Češi jsou zlí, mstiví, násilničtí, bezcitní, nízcí a hrabiví a po válce jim nešlo o nic jiného než zmocnit se majetku slušných a pracovitých Němců. To film umocňuje i tím, že scény lynčování Němců jsou zařazeny dvakrát – hned na začátku, aby nebylo pochyb – a na konci. Zcela je pominut fakt, že všechny tyto hrůzné věci, ke kterým, bohužel, také došlo, byly vyvolány tím, co u nás Němci šest let dělali. Byly vyvolány tím, že v duchu nenávisti vůči jiným národům, především slovanským, rozpoutali nejstrašnější válku v dějinách lidstva včetně dosud nevídaného teroru vůči civilnímu obyvatelstvu, nevyjímaje mučení, vraždění apod. Výbuch, ve kterém se mísil spravedlivý hněv a řádění lůzy, vyvolalo to, co nacisté během války napáchali. Nemůžeme být na tento výbuch hrdí, ale nemůžeme to také vytrhovat z dějinné souvislosti a z ostatních událostí té doby.

Děj filmu Habermannův mlýn je koncipován jako jednoznačná protičeská propaganda.

Neférový přístup tvůrců spočívá především v tom, že film je prezentován jako dílo založené na skutečných poválečných událostech v obci Bludov. To mu dodává na autentičnosti a věrohodnosti. **Jediné, co odpovídá historické pravdě, je postava mlynáře Habermanna, který skutečně zemřel násilnou smrtí těsně po válce.** Prakticky vše ostatní už je vymyšlený příběh.

Děj filmu je koncipován jako jednoznačná protičeská propaganda. Zapůsobit může v tomto duchu zejména na mladé lidi, kteří pak budou mít větší pochopení pro požadavky landsmanšaftu na omluvu, odškodnění, návrat apod.

Natočil jej člověk s židovskými kořeny, který sám říká, že v koncentrácích zemřely desítky jeho příbuzných. (Jde o režiséra Juraje Herze – pozn. red.) Proč se k takovému přepisování dějin, očerňování Čechů a očišťování německých zločinů propůjčil, zůstává otázkou jeho svědomí. Možná bychom se dozvěděli víc v odpovědi na otázku, kdo ho podporoval během emigrace v Německu. Film vznikl v koprodukci Česka, Rakouska a Německa.

Přestože se film odvolává na skutečnou událost, je v něm skoro všechno vymyšlené, a to tak, aby to zapadalo do hlavních tezí přepisování dějin.

Podobných filmů, televizních, pořadů, rozhlasových relací, knih a článků, překrucujících dějiny a snažících se v zájmu landsmanšaftu a dalších neonacistických skupin vymazat z vědomí lidí historickou pravdu, se v posledních letech objevilo hodně. Míra lživosti a manipulace fakty v nich je rozdílná. Pro lepší přehlednost by se měla stanovit jednotka, která by míru manipulace kvantifikovala. Po natočení Habermannova mlýna by touto jednotkou mohl být jeden Bludov. V komentáři jeho autor dochází proto k závěru, že autoři filmu mají nárok na udělení vyznamenání za přepisování dějin a hanobení českého národa. Mohlo by se to nazývat třeba Cena Emanuela Moravce."

(Národní osvobození, 7/2011, obdobně také viz www.lidice)

Za historickou pamětí na kolech

(Dokončení ze s. 1)

Dále jsme ještě navštívili kamenolom, kde vězni v nelidských podmínkách pracovali.

Zvláštním úkolem naší prohlídky bylo nalezení bloku 17. V tomto bloku byl od roku 1943 vězněn manžel sestry Alice Šupinové z Ostravy. Sestra Šupinová nám zaslala dopis, ve kterém líčila osudy svého manžela Jana Šupiny. Ten měl to štěstí, že se mu podařilo během pochodu smrti pod rouškou tmy uprchnout. Nějaký čas se schovával v lese, pak na statku, až jej vysíleného a v horečkách nalezli dobří lidé. Tito lidé se o něho postarali a následně kontaktovali jeho rodiče, aby si pro něj přijeli. Tak se šťastně vrátil domů. S vydatnou pomocí personálu muzea KT se nám podařilo blok 17 najít a zdokumentovat.

Po rozloučení s pracovníky muzea jsme odjeli přes hraniční přechod Lubawka a Trutnov do Choustníkova Hradiště, abychom se připojili ke skupině cyklistů, kteří tuto trasu absolvovali na kolech.

Blažena Ringlová, ČSBS Náchod

Cíl – Choustníkovo Hradiště

Pietní shromáždění s mezinárodní účastí k uctění památky obětí masakru v Choustníkově Hradišti uspořádal již podesáté Klub českého pohraničí Královéhradeckého kraje a obec Choustníkovo Hradiště. Záštitu nad tímto aktem, stejně jako v předchozích letech, převzal hejtman královéhradeckého kraje Bc. Lubomír Franc. Čestnou stráž u památníku tradičně zajišťovali členové klubů vojenské historie v dobových uniformách. Součástí tohoto aktu byl také již čtvrtý ročník cyklistické jízdy nazvané Historická paměť, která kopíruje trasu pochodu od brány KT Gross Rosen do Choustníkova Hradiště.

Tento ročník měl však již jiný scénář než minulé. Přítel Miroslav Holča se rozhodl ve spolupráci se zakladatelem této jízdy Ing. Z. Horským z KČP Trutnov zajistit vyšší účast cyklistů na akci. Po celý rok jednali a sháněli finanční prostředky na její zabezpečení. Zde je třeba vyzdvihnout zejména hejtmana Královéhradeckého kraje pana France a starosty některých měst a obcí.

V půl páté ráno 19. května se sešlo osm odvážlivců – cyklistů. Nechyběli zakladatel Ing. Zdeněk Horský a manželé Bezděkovi, ke kterým přibyli noví účastníci MUDr. Milíč Světlík z Opočna, který jel i jako zdravotní doprovod, na kole přijel z Červeného Kostelce Antonín Boťcha (22 km), Radek Jirman z Trutnova a rodina Otavova z Vlčkovic. V 8.45 hodin jsme se rozloučili s představiteli muzea a nastoupili jízdu po trase pochodu. Počasí bylo skvělé, technické a materiální zajištění také. Cyklobus nás provázel po celou trasu a přítel M. Holča se staral, aby nám nic nechybělo.

Po ujetí téměř 100 km jsme dorazili před 15. hodinou k Motorestu Výšinka, kde na nás jako každoročně čekali zástupci cyklistického oddílu z Choustníkova Hradiště a doprovodili nás v závěrečném sjezdu do cíle naší jízdy. Společně s mnoha domácími a zahraničními delegacemi jsme zde po projevech starosty Choustníkova Hradiště Vratislava Vopálky, hejtmana Královéhradeckého kraje Bc. Lubomíra France a zdravicí předsedy ČSBS Jaroslava Vodičky v 16 hodin položili věnce a kytice k pylonu památníku obětem pochodu smrti.

Na závěr bych chtěl vyzdvihnout zejména iniciativu a obětavost přítele Miroslava Holči, který zajistil bezchybný průběh celé akce.

Roman Bezděk, Trutnov

Heydrich týden co týden

Snad málokterý dokumentární pořad se na dvojce České televize dočkal tak vysokého pokračování – 44, jak se to vydařilo cyklu pod názvem Heydrich – konečné řešení (scénář Pavla Štingla).

Týden co týden a vcelku něco přes deset měsíců. udržet tak dlouhou dobu divákovu pozornost k jedinému tématu je úkol snad nereálný. Ale v očích diváka náročného to autoři (a teď by měl následovat dlouhý seznam známých či neznámých jmen českých historiků a nehistoriků) dokázali. Za to jim patří celonárodní dík. Jistě – jednotlivé díly seriálu neměly stejnou vypovídací a faktograficky mapující úroveň a hodnotu, ale jeho tvůrcům se přece jenom – kromě převyprávění známých i neznámých stránek této kapitoly československé historie – podařilo i pro příští generace postavit originální a dodejme, že monumentální památník lidem, kteří prošli Prokrustovým ložem heydrichiády. A bylo jich několik set, kteří se ve dnech hrůzy hrůz nebáli podat vršitelům nejspravedlivější popravy v dějinách československé justice onu příslovečnou sklenku vody, za což zaplatili platidlem nejcennějším – svým životem.

I když už jsou jejich (zřejmě ne všechna) jména vytesána na zatím málo známém pomníku (s 294 jmény) umístěném v Národním památníku hrdinů heydrichiády při chrámu sv. Cyrila a sv. Metoděje v Praze, bylo divácky poučné i milé týden co týden listovat tvářemi těchto statečných českých občanů, téměř bezejmenných hrdinů českého protifašistického odboje.

Česká televize, která se v posledních letech nejednou prohřešila proti české válečné historii (vzpomeňme jen nesmytelnou ostudu se Zabíjením po česku), tímto dokumentárním veledílem splatila, byť aspoň částečně, dluh za sebe i za všechny další, kteří měli a mohou filmově a spravedlivě zpracovávat náš dějinný letopis. Protože mnoha, mnoha lidem byla v pořadu Heydrich – konečné řešení (mnohdy i poprvé, jak si jedna z pozůstalých povzdechla) vrácena tvář i jméno.

Neboť, řečeno s Fučíkem, v životě ani v dějinách nebylo bezejmenných.

Čtrnáct na malou vesnici je dost

Na pěkně upravené návsi obce Třebeň poblíž Františkových Lázní zaujme památník se zlatou hvězdou, textem „Vám poděkování a lásku vám" a vyrytým ruským jménem. Co symbolizuje, nacházíme-li se v oblasti, kterou před 67 lety osvobozovala americká armáda?

„V blízkosti obce fungovaly za protektorátu zajatecké tábory. Ale, žel, o jejich umístění a funkci nám toho moc známo není," vysvětlil starosta Třebeně Antonín Kalina (KSČM). Byly to pracovní tábory pro výstavbu dálnice, těžbu kaolinu a dřeva. Po Kalinově předchůdci zůstal na obecním úřadě seznam obětí nacismu, které jsou pohřbené na místním hřbitově. Pravděpodobně. Hřbitov je totiž již dlouhá léta nečinný, podle starostových slov nejsou hroby označené, ani patrné. „Zachovalo se jen pár hrobů občanů pochovaných až po válce. V té době byl na hřbitově za přispění místních železničářů postaven kamenný památník umučeným zajatcům, který byl asi v roce 1960 pietně přenesen do středu obce," sdělil s tím, že nedávno byly oba památníky, ten původní na hřbitově a nový ve středu obce, obnoveny, včetně úpravy okolí, za peníze Velvyslanectví Ruské federace. Pořádná oprava byla potřebná už proto, že po listopadu 1989 byl dvakrát poškozen, jednou dokonce povalen a rozbit na kusy, „protože hvězda, která symbolizuje zde padlé sovětské zajatce, některé lidi dráždila," prozradil starosta.

Tak můžeme na seznamu nacistických obětí pohřbených na třebeňském hřbitově číst jména dospělých válečných zajatců, ale i děti. Údaje jsou jen kusé: Valerij Pisarenko (válečný zajatec – komando 7004 Doubí), Erotic Barkovskij (komando 7000 Kateřina), Gavrel Lagutin (komanda 10407 Tršnice) a Albert Jarkovskij, u něhož je uvedeno, že pocházel z Baku. Dále třebeňská zem uchovává ostatky ukrajinského civilního dělníka z pracovního tábora v Soosu Vladislava Olšanovského, který měl být zastřelen četníkem na silnici k Novému Drahovu. Leží zde i neznámý sovětský zajatec (označen TKNN č. 20979), neznámý voják Rudé armády (zajatecké číslo 11922) a francouzský občan, zedník z internačního tábora v Třebeni Markus Nikalus Steiner, jenž měl zemřít na silnici u Horní Vsi.

Proč zemřely děti?

Druhá světová válka stále připomíná svou krutost a nic na tom nemění ani to, že letos jsme ve střední Evropě prožili již 67 mírových let. Krutost válečných útrap, které nemilosrdně padají na ty nejbezbrannější, si uvědomíme, čteme-li seznam dětských obětí. V Třebeni zřejmě leží děti polských zahraničních dělníků Helmut Guha a Anna Kusniczová, jejichž životy byly vyměřeny jen na několik měsíců. Polák Josef František Danyl žil jen dva měsíce, další Polák Zbyněk Lutek Galka dva týdny a sovětskému chlapci Viktoru Zschuschovi (snad Šušovi?) osud vyměřil jen dva dny. Francouzský školák pocházející z Lotrinska Gustav Gilbert Opfermann, jenž měl zemřít v Aši, si prožil jen svých 13 let. Roky úmrtí jsou 1943 a 1944. Proč tyto nevinné děti dodýchaly? Byly zákeřně zabity? Zemřely na nemoci či od zbloudilé kulky? Kdo byly jejich matky? Na tyto otázky třebeňský starosta nezná odpovědi. Dobový seznam má i závěrečné sdělení: „I když se nepodařilo získat zprávy o osmém sovětském válečném zajatci, jak ve svém hlášení uvádí německý starosta obce v roce 1945, je 14 obětí na tak malou vesnici dost." Kolik je takových vesnic, jimiž prošla válka, které mají „svých obětí dost"? **Monika Hoření**

Téměř tisíc studentů navštěvuje Slovanské gymnázium v Olomouci, které je nejstarším českým gymnáziem na střední a severní Moravě. Fotoreportér ČTK Luděk Peřina v něm pořídil tento obrázek právě v „nejžhavější" okamžik – 23. dubna zde začaly přijímací zkoušky pro žáky základních škol.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Přátelé z nejbližších

Ve vztazích slovanských zemí světla i stíny

Na přelomu června a července setkali se zástupci SV ČR s námi blízkými přáteli ze slovanských organizací Slovenska, Polska a Bulharska. O našem setkání napíšeme do Slovanské vzájemnosti až v příštím čísle našeho časopisu, tj. září.

V národní historii, přesněji řečeno v historii vzájemných vztahů mezi národy, jsou světlá období, ale bývají i někdy stinné okamžiky. Nejinak tomu bylo, ale - žel i je – i mezi slovanskými národy. Důležité a podstatné je však jedno: mezi slovanskými národy by nemělo docházet k tomu, aby vztahy mezi nimi přerostly do dlouhodobější nevraživosti a nepřátelství. Žel – dochází. Ale byly to právě vztahy přátelství mezi Slovany, které byly trvalou oporou a záštitou zejména v dobách, kdy slovanské národy byly vystaveny trpkým zkouškám útisku, diskriminace a dokonce agrese, směřujících k jejich podrobení a odnárodnění. Pangermanizačním tendencím čelili Slované posilováním slovanského povědomí a sounáležitosti. Ze zničující druhé světové války vyšly slovanské národy vítězně, i když s nezměrnými oběťmi, které přinesly národy SSSR, Polska, Jugoslávie a další. Genocidní politika hitlerovského režimu usilující o vyhubení i slovanských národů jako jakési „méněcenné rasy“, hanebně ztroskotala jednou provždy.

Západní Slované mají k sobě hodně blízko. V minulosti mnozí z našich předků žili ve společných státních celcích a měli nejen společné panovníky a vládce, ale čelili i společnému nebezpečí. Dnes máme rovněž hodně společného a nejde jen o jazykovou příbuznost. Společné jsou nám politické otázky a problémy spojené se zavlečením do Severoatlantického paktu a včleněním do Evropské unie.

Všechny nás dostihla v tom či onom stupni globální krize současného kapitalistického světa. Státní suverenita našich zemí je stále více ohrožena. Orientace na posilování pravomocí unijních orgánů, ať již ve směru politickém nebo hospodářském a administrativním stupňuje nebezpečí pro státní a národní svrchovanost. Dochází k pokusům o oslabení slovanské vzájemnosti a tříštění orgánů střežících tuto vzájemnost, a to ať již na mezinárodním nebo národním poli. Proto je namístě poradit se o tom jak zintenzivnit naše úsilí o jednotu, o vzájemnou všestrannou spolupráci slovanských a v našem případě zejména západoslovanských národů a slovanskou vzájemnost. Ta nesmí ani v budoucnu být prázdným pojmem, ale rozhodujícím činitelem slovanské jednoty!

Mirko Svoboda, I. místopředseda SV ČR

Bylo mi to proti mysli!

Prostřednictvím televizní obrazovky jsem nedávno sledoval zajímavý rozhovor. Vím, že zjednodušuji, něco mi však opravdu bylo proti mysli: on, ruský odborník na mezinárodní politiku, hovořil anglicky. Jeho partner – český novinář – samozřejmě rovněž anglicky. Pochopitelně tu byl tlumočník, já si však přece jen říkal, zda to tak doopravdy musí mezi námi být...

A je tu jiná epizoda: ve vlaku z Mnichova do Prahy mne oslovila jedna ze spolucestujících. K tomu využila lámanou němčinu. Ukázalo se, že jde o ruskou podnikatelku z někdejšího Leningradu, která právě cestuje z Francie přes Prahu do Karlových Varů a posléze do svého domova v Rusku. Když jsem jí nabídl ruštinu, byla překvapená. Výborně jsme si pak popovídali – v Praze jsme se rozcházeli posléze téměř jako dobří známí!

Řekl bych, že tak by to mezi námi Slovany mělo a mohlo být. Zbývá dodat, co je k tomu zapotřebí udělat! **(pk)**

Poznámka: *nebo nám (z obou stran) chybí větší sebedůvěra či odvaha? Takové odhodlání naznačil před časem jeden z předních ruských automobilových závodníků. Když mu jeden z televizních pracovníků nabídl angličtinu, nesouhlasil. prý se trochu v angličtině vyzná, je však Rus, bude tedy hovořit svou mateřskou řečí. Dobrý příklad – i pro nás!*

Pomník Palackého obnovován

K dotazu redakce Slovanské vzájemnosti, jak pokračují práce na obnově pomníku Františka Palackého v Praze, jsme obdrželi odpověď od ředitele odboru kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy

Mgr. Františka Cipro, která uvádí:

„Pomník F. Palackého, o který se zajímáte, má ve své správě Galerie hl. m. Prahy. Práce na opravě byly zahájeny v září roku 2009 přípravnou dokumentací a vlastní průzkum probíhal v roce 2010, kdy byl také zpracován záměr vlastního restaurování, následně odsouhlasený orgány památkové péče. Pak teprve bylo zahájeno restaurování, ale přesto se v průběhu prací objevily výrazné problémy statického rázu, byl po konzultaci s památkáři přizván statik a nyní se dokončuje projekt na část sousoší na opravu technického zabezpečení vyvěšených partií sochy, kde došlo k destrukci vnitřních nosných táhel. Celé práce by měly být ukončeny v letošním roce 2012; vždy je možné na sousoší pracovat jen v období vhodných klimatických podmínek, tj. zhruba od konce dubna do října až listopadu. Obecně termíny prací budou vždy závislé nejen na finančních zdrojích, ale i na vlastních nových zjištěních stavu restaurovaných plastik a památek (teprve nyní se u většiny prací provádějí hloubkové kontroly vnitřních konstrukcí, stav řady materiálů je povážlivě narušen vnějším prostředím, ale i vandalismem, nedostatečnou údržbou a stářím aj.). Oprava je plně financována dle uzavřené smlouvy z výnosu reklamy, mimo rozpočet GHMP a MHMP. Práce provádějí odborní restaurátoři s odpovídající licencí MK ČR, pro bronzovou část a jako celkový garant ak. soch. Pavel Filip a ak. soch. Antonín Kašpar, na kameni pracuje ak. soch. Jarmil Plachý.“

Sdělení o stavu renovace vítáme a věříme, že obnovený pomník Františka Palackého bude důstojným oceněním této osobnosti po řadu dalších let. **red.**

Dolní lužická srbština na pokraji zániku

Otevřený dopis německé ministryni

Společnost přátel Lužice zaslala 30. května tento otevřený dopis německé ministryni školství, mládeže a sportu dr. Martině Münchové, který celý citujeme:

„Po řadu století byla lužická srbština v Dolní Lužici potlačována německou světskou mocí i církví. Obrovské škody lužickosrbské kultuře, jazyku a identitě způsobila také povrchová těžba hnědého uhlí v minulém i tomto století, kvůli které byly vysídleny desítky vsí s lužickosrbským obyvatelstvem. Takové nepříznivé podmínky měly za následek, že se dolní lužická srbština v současnosti ocitla na hraně zániku.

Již více než 10 let probíhá v Dolní Lužici Witaj-projekt, výuka a užívání lužické srbštiny ve školkách, základních školách a školních družinách. Tento projekt je nejspíš poslední šancí na oživení dolní lužické srbštiny, šancí na zachování jazyka, který bude používán v běžném životě a který budou rodiče předávat svým dětem z pokolení na pokolení.

Witaj-výuce je tedy proto nutné věnovat nejvyšší pozornost a péči, podporovat ji a dále rozvíjet.

Bohužel, v nedávné době jsme se dozvěděli, že plány braniborského ministerstva školství, mládeže a sportu míří opačným směrem: od září tohoto roku má být Witaj-výuka v základních školách v Dolní Lužici drasticky omezena. Tato výuka má nově probíhat až od 3. ročníku, z 1. a 2. ročníku by tedy zcela zmizela. Ve 3. a 4. ročníku by se výuka konala pouze za předpokladu, že počet žáků dosáhne alespoň 12. Pokud by počet žáků, kteří si tuto výuku zvolí, byl menší, bylo by vyučováno více ročníků společně. To by však přineslo značné potíže vzhledem k odlišným úrovním znalostí v jednotlivých ročnících. Také celkový počet hodin věnovaných Witaj-výuce má být výrazně snížen.

Na některých školách by za takových podmínek Witaj-výuka zcela skončila, na zbylých by byla výrazně oslabena a nejspíš by ztratila smysl. Pokud Witaj-výuka, která začíná ve školkách, nebude mít dostatečné pokračování v základních školách, hrozí, že se celý Witaj-projekt zhroutí..

Vážená paní ministryně,

podporujeme rozvoj Witaj-projektu na všech úrovních. Jde v tomto případě o hodně. O zachování dolní lužické srbštiny jako živého jazyka, mateřštiny Lužických Srbů, původních obyvatel Lužice. Jde o záchranu nenahraditelného evropského kulturního a duchovního dědictví.

Miloš Malec, místopředseda
Za Společnost přátel Lužice
U Lužického semináře 13
118 00 Praha 1
Česká republika

Uzná Gauck Odru-Nisu?

Vyumělkovaná radost z Joachima Gaucka, nového německého prezidenta, se může vymstít, pokud tento politik zůstane tím, čím je: ultrakonzervativním německým politikem. Jeho souhlasné komentáře k afghánské válce na rozdíl od jasného jejího odmítnutí většinou občanů SRN, dále ironizování hnutí „Okupuj Wall Street“, představovaného mladými lidmi, dělá z něho velmi konzervativního politika. I s poválečným uspořádáním v Evropě má problém. V územních změnách východně od Odry a Nisy vidí špatný čin tehdejšího režimu v NDR a nechce přiznat, že to byla společná vůle spojenců. „Znamenaly velkou nespravedlnost,“ mínil Gauck v doslovu ke spisu Černá kniha komunismu. Prý tuto hranici „zacementovali“ představitelé NDR, když novou německo-polskou hranici uznali.

Dle Gauckovy logiky také někdejší kancléř Helmut Kohl svým podpisem smlouvy mezi Polskem a Německem zacementoval tuto velkou nespravedlivost.

Dobré německo-polské vztahy jsou důležité pro celou Evropskou unii. Tyto vztahy musí být chráněny a vyžadují stálou péči, v žádném případě nesmí být narušovány zpátečnickými výpady. To platí také pro Sasko, které je bezprostředním sousedem Polska. **Hajko Kozel**, poslanec Saského zemského sněmu, Budyšín

Milan Celik, předseda Kanadského slovanského výboru, vyvíjí aktivní činnost v oblasti kulturně-politických vztahů. Informoval nás i o své přednášce na téma „100 let německých jižních ambicí“. Na snímku při své dobře navštívené přednášce, která se konala v Torontu.

Český Malín – oběť zločinu

Tak jako si připomínáme Lidice a Ležáky, nesmíme zapomenout ani na zločiny napáchané německými vojáky na mnoha jiných místech, ať již v Rusku, Bělorusku, na Ukrajině, ale též v Polsku, Jugoslávii, ve Francii a jinde. Bylo jich bezpočtu.

Jedním z válečných zločinů bylo i vypálení Českého Malína, volyňské obce, kterou založili už v roce 1871 přistěhovalci z Čech. Po přepadení SSSR byla i tato obec okupována a vystavena zvůli německých agresorů. Dne 13. července 1943 v ranních hodinách se německé oddíly dopustily i zde válečného zločinu. Český Malín a sousední Ukrajinský Malín se staly objektem teroru. Obyvatelstvo Českého Malína bylo vyhnáno na ulice, kde byli odděleni starci, děti a ženy od mužů. Po skupinách pak byli odváděni do Ukrajinského Malína, odkud se ozývala střelba. Někteří mladí muži byli přinuceni hnát ze vsi uloupený dobytek a odvážet ukradený majetek. V Ukrajinském Malíně Němci zahnali všechny muže a část žen po skupinách do kostela, školy a jiných budov, které polili hořlavinou a zapálili. Všichni, kteří se snažili utéct nebo vyskočit z oken, byli pobiti. K nemilosrdnému řádění docházelo v samotném Českém Malíně, zapálená obec hořela týden, zachránilo se jen několik lidí, kteří v době přepadení nebyli v obci. Povražděno bylo 400 obyvatel, z toho 374 Čechů.

Závěrem jedna poznámka. Letošní 70. výročí vyhlazení Lidic a Ležáků bylo připomenuto i vydáním dvou poštovních známek v milionovém nákladu. Nemělo by být v příštím roce obdobné neblahé výročí vyvraždění obyvatel Českého Malína uctěno i touto formou? M.S.

Co (ne)víme o Kašubech

Kašubové – považovaní za potomky slovanských Pomořanů a žijící dodnes na pobřeží Polska, západně a severozápadně od Gdaňska – jsou hrdí na své tradice, na svou svéráznou slovanskou řeč. Kašubština je jako jeden ze západoslovanských jazyků uznávána za samostatný jazyk. Polonistika ji až do r. 1990 považovala za polské nářečí. To se změnilo po politickém převratu v Polsku. Kašubština je podobná polabštině. Tou se mluvilo ještě v 18. století v severních částech dolního Saska, a také se podobá polštině, od níž se ale foneticky dost liší. Jazykozpytci uvádějí, že slovenština je češtině (foneticky) bližší než kašubština polštině.

K rozvoji soudobého jazyka došlo v 19. století, kdy vznikaly kašubské romány, publicistika, slovníky a kdy se první ruští, polští a němečtí vědci věnovali popisu kašubštiny. Na německé straně chtěli dokazovat, že Kašubové nejsou Poláky, což urychlilo germanizaci Kašubů v Západních Prusích. Historický boj Kašubů o přežití mezi Němci a Poláky, mezi touhou po jejich dávném teritoriu jako mostu k Východnímu Prusku anebo jako přístupu k moři, se stává studijním materiálem o překonání germanizace či polonizace...Kašubové jsou hrdi na zavedení kašubštiny do kašubských škol v r. 1991, že jejich jazyk je podle zákona o menšinách v Polsku chráněn zákonem, že se kašubštině vyučuje ve více než 100 školách a skládají se z ní maturitní zkoušky.

Dvojjazyčné je například místní označení podél silnic, kašubsky vysílá rozhlas, televize vysílá reklamy v kašubštině.

Po právu mohou být Kašubové hrdi na Donalda Tuska, Kašuba z Gdaňska a znovu premiéra Polska.

Ing. Jaroslav Liška

Neušlo nám

■ **Europa Jagellonica** – tak je nazvána výstava v kutnohorské Galerii Středočeského kraje. Prvním králem z rodu Jagellonců byl, jak známo, Vladislav II. Výstavu o u nás panující dynastii Jagellonců (1471-1526) lze navštívit do září t. r. a setká se jistě se zájmem veřejnosti.

■ **Slovanská epopej -** o které jsme již několikráte psali, je nyní už vystavena v pražském Veletržním paláci a přístupna denně, kromě pondělí od 10 do 18 hodin. Zhlédnout umělecký odkaz Alfonse Muchy je nevšedním zážitkem.

■ **Hrdinství prokázal** podle nejnovějších dokumentů starší syn J. V. Stalina Jakov Džugašvili, velitel dělostřelecké roty, který v červenci 1941 upadl do německého zajetí. Ze zajateckého tábora byl převezen do koncentračního tábora Sachsenhausen. Podle archivních dokumentů choval se nezávisle a nepřístupně k administrativě tábora, a to s jistou dávkou přezíravosti s nikým nehovořil. Koncem roku 1943 na jedné z procházek okolo baráku nenadále odmítl vrátit se, a zamířil přes neutrální pěšinu k elektrickému vedení. Po okřiknutí dozorcem Jakov hrubě odpověděl a roztrhl si límec gymnasťorky s výkřikem „střílej“. Poté jej dozorce zastřelil výstřelem do hlavy.

■ **Kniha o Gorile**, známé korupční kauze, která byla předmětem posuzování soudy, zda může být vydána, skutečně vyjde na Slovensku, a to v nejbližší době. Autor je kanadsko-slovenský novinář Tom Nicholson. Poskytne jistě atraktivní počtení!

■ **Zásadový kardinál Duka** - důsledně jde za vyplacením tzv. finanční náhrady církvím. Rezolutně konstatoval v interview v Právu 26. 5. t. r. „My říkáme, že se tento zákon nedá oddálit. protože, pokud tady ten zákon nebude, tak to vyvolá chaos. My bychom na základě rozsudku Ústavního soudu ČR byli nuceni podat hromadné žaloby. To my ale nechceme a nemůžeme udělat.“ Naskýtá se otázka „opravdu“? anebo „Účel světí prostředky.“

■ **Sebevraždy amerických veteránů** válek nekončí. Podle odhadů jich spáchalo již více veteránů, než kolik má americká armáda obětí v Afghánistánu a Iráku (prý 6460) – napsal o tom americký Newsweek a též Hospodářské noviny z 27. 5. t. r. Vtírá se otázka: nejde v těchto případech o pozdní výčitky svědomí?

■ **20 let Společnosti česko-korejského přátelství** Pektusan si připomínají její členové po celé republice. Přátelství, které „hory přenáší“ a přetrvává mezi lidem obou zemí vzdor různým nepřízním.

■ **Pokrytectví odstavené pravice** na Slovensku popsala v Haló novinách Lýdia Grecká 14. 5. t. r. Jan Fígeľ, předseda KDH, prý začíná a končí každé vystoupení obviňováním Ficovy vlády, že rozdává a nešetří. Jako ministr dopravy ale rád přilepšoval svým věrným. Jím jmenovaná ředitelka pošty inkasovala po dvaceti měsících práce pětimilionový zlatý padák... Pro srovnání: řadový pracovník pošty dostane tolik peněz zhruba za 25 let služby. Dodáváme, „ani u nás nic nového pod sluncem!“

■ **Stařeček z Ukrajiny** – napsal o něm Petr Komers v Lidových novinách 6. 6. t. r. Existuje, jak uvádí, pravdivá anekdota o stařečkovi z Ukrajiny, který stihl být za života občanem šesti různých zemí, aniž kdy opustil Mukačevo: během necelých 80 let se tu vystřídaly Uhry, ČSR, Maďarsko, znovu ČSR, Sověti, až se v 90. letech město ocitlo v samotné Ukrajině. V jistém smyslu to měli Mukačevští ještě dobré – nikdo jim neukradl město samotné, i když jeho jméno mělo varianty (Munkács).

-da.

Tato stránka je věnována informacím o západoslovanských zemích. Řídí ji a rediguje Mirko Svoboda.

Jednou větou

■ **Pohřbení V. I. Lenina**, jehož nabalzámované tělo spočívá v mauzoleu na Rudém náměstí, navrhl nový ruský ministr kultury V. Medinskij.

■ **Na summitu Rusko-EU** v Petrohradě V. Putin vyzval představitele EU k urychlenému zavedení bezvízového styku mezi členskými zeměmi unie a Ruskem.

■ **Na oslavách Dne Ruska** V. Putin vyhlásil: „V tak velkém a složitém státě, jako je Rusko, nelze připustit nic, co by oslabovalo zemi a rozdělovalo společnost, nebudeme tolerovat žádné skutečnosti, které by vedly k sociálním a ekonomickým otřesům.

■ **Na arménsko-ázerbájdžánské hranici** při ozbrojeném incidentu přišlo o život pět ázerbájdžánských a tři arménští vojáci a v Ázerbájdžánu sílí volání po vojenském řešení situace Náhorního Karabachu.

■ **Litva chce na Rusku** požadovat reparace za půl století „okupace" (1939–1941, 1945–1990).

■ **Do nové ruské vlády** jmenoval prezident Putin na nejvýznamnější posty kabinetu vedeného D. Medvěděvem své dlouholeté blízké spolupracovníky: ve funkci 1. vicepremiéra zůstává I. Šuvalo, ministrem zahraničí S. Lavrov a obrany A. Serdjukov.

■ **Strana jednotné Rusko** zakládá stranickou školu, jejímž úkolem bude vzdělávat perspektivní mladé lidi z regionů, kteří získali nejvíce hlasů ve volbách.

■ **Neznámí pachatelé v Moskvě** zastřelili gruzínského generála Dumbadzeho, kterého prezident Saakašvili označil za zrádce a osobního nepřítele, protože jako velitel motostřelecké brigády v Batumi se v dubnu 2004 odmítl podřídit ústřední vládě v Tbilisi a jeho tanky přehradily cestu do Adžárie.

■ **Možnost zavedení společné měny** v rámci Eurasijské hospodářské unie, kterou hodlá pět zemí SNS založit do 1. ledna 2015, navrhl ruský premiér D. Medvěděv.

■ **Kazachstán zaujímá 9. místo** na světě v prokazatelných zásobách ropy a plynu: v současnosti těží 80 mil. tun ročně.

■ **Na Ukrajině cena benzinu** Natural 95 i motorové nafty dosahuje v průměru 27 korun za litr, což je o osm korun dráž než v Rusku.

■ **Růst HDP v Rusku v roce 2012** na úrovni 4 % předpovídá Mezinárodní měnový fond s dodatkem, že ruská ekonomika nyní funguje na úrovni, která je blízká potenciální.

■ **USA přislíbily Gruzii pomoc** při výcviku její armády, aby byla schopna lépe bránit své pobřeží.

■ **O zdraví předsedy KSRF G. Zjuganova**, léčícího se na jedné z moskevských klinik, se v telefonickém rozhovoru zajímal V. Putin, a požádal lékaře o maximální péči pro něho.

■ **Zadržení účastníci „pochodu milionů",** kteří podléhají vojenské službě, dostali předvolání k odvodové komisi ke „zpřesnění armádní evidence".

■ **Rusko je připraveno poskytnout Kypru** novou půjčku až pět miliard eur (zhruba 128 miliard korun).

■ **Patriarcha ukrajinské pravoslavné církve** Filaret přirovnal fandění místních fanoušků během fotbalového Eura k chování opic.

■ **Vzájemný obchod České republiky a Běloruska** se loni přiblížil k půl miliardě dolarů a bilance je dlouhodobě pozitivní ve prospěch ČR.

■ ***Při pohledu na naši současnou historickou „vědu"*** *se ještě dočkáme žalob na Rusko za to, že* ***bez povolení*** *vstoupila Rudá armáda na cizí území a vyčistila je od statečných německých armád. (Z diskuse na internetu.)*

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Bělorusko bylo první

Cestovní mapa staronového prezidenta

Jako pro každou nově zvolenou hlavu stála i před prezidentem Putinem volba, kam se vydat na první zahraniční cestu. Nepsaným, ale platným a dodržovaným pravidlem totiž zůstává navštívit jako první zemi, na níž nám nejvíce záleží, s níž spojujeme základy zahraniční politiky.

Přímo se tak nabízel summit G8 v Camp Davidu 18. a 19. května. Setkání s prezidentem Obamou mohlo podpořit prioritu ne příliš povedenému restartu vztahů s USA. V. Putin však telefonicky svému americkému kolegovi s politováním oznámil, že Rusko bude zastupovat ministerský předseda D. Medvěděv, s odůvodněním nutnosti ukončit formování nového kabinetu ministrů. B. Obama sdělil, že chápe toto rozhodnutí. Jak se domníváme, mohl to říci patrně i s vědomím, že obkličování Ruska vojenskými základnami a atomovými ponorkami ve jménu PRO (protiraketové obrany) vzájemným vztahům moc nepřeje.

A tak ta první zahraniční cesta staronového ruského prezidenta vedla v poslední květnový den přece jen na západ, ale k bratrským sousedům do Běloruska. Potvrdil tak jasně slova ze zahraničněpolitické části svého prezidentského programu, kdy posilování postsovětské integrace označil za svůj prvořadý úkol. (Není však bez zajímavosti, že sdělovacím prostředkům „ušlo" první mezinárodní setkání Putina v Soči 11. a 12.. května, kde jednal se svými kolegy z jižní Osetie a z Abcházie.)

Strategická poloha a věrné spojenectví dokumentované účastí v Celní unii a v Organizaci Smlouvy o kolektivní bezpečnosti Rusku určitě stojí zato Bělorusku poskytovat ekonomické výhody: Za tisíc metrů kubických zemního plynu účtuje jen 160 místo 400 dolarů, což umožňuje Bělorusům uspořit ročně okolo dvou miliard dolarů. Dalších deset miliard poskytne na výstavbu jaderné elektrárny, jejíž první blok má být spuštěn v roce 2017. Chystané spojení automobilek KAMAZ a MAZ slibuje výrobu a export prvotřídních kamiónů. A list Kommersant si posteskl, že jen „přehnané požadavky" běloruského vedení ohledně ruské účasti na privatizaci státních podniků brání uvolnění další části z třímiliardového úvěru na léta 2011 až 2013.

Následující den Putin navštívil **Berlín a Paříž.** Představitele obou hlavních zemí tam ujistil, že Rusko má mimořádný zájem na co nejrychlejší stabilizaci eurozóny. Vždyť 40 % svých rezerv má v jednotné evropské měně a polovinu obratu zahraničního obchodu zabezpečují členské země EU. Připomněl ovšem v této souvislosti problematiku dohody o bezvízovém styku.

K hlavnímu politickému problému – PRO – Putin jasně konstatoval: „Nemůžeme dosáhnout pokroku, dokud jednáme pouze s jednou členskou zemí NATO."

Rozdíl mezi oběma návštěvami tak byl v dosti podstatném „detailu". Zatímco v Německu s premiérkou A. Merkelovou šlo o setkání „starých známých", schopných osobně hovořit bez tlumočníků, ve Francii s novým prezidentem F. Hollandem se otevřela možnost zjištění stavu, jak se říká, „chemie osobních vzájemných vztahů".

Takřka bez povšimnutí proběhla 4. června návštěva **v Taškentu,** kde s uzbeckým prezidentem I. Karimovem podepsali Deklaraci o prohloubení strategického partnerství a memorandum k zóně svobodného obchodu.

V průběhu týdne pátou, a dle mínění mnohých vrcholnou, Putinovou zahraniční návštěvou byla tak 5. a 6. června **jednání v Číně**. „Spolupráce mezi Ruskem a Čínou dosáhla nebývalé výše a vztahy ve všech oblastech jsou stavěny na základě vzájemné výhodnosti a s vysokým stupněm vzájemné důvěry a otevřenosti," realisticky konstatoval v Pekingu ruský prezident. Se svým čínským protějškem Chu Ťin-tchaem poté vyhlásili záměr zvýšení vzájemné obchodní výměny v roce 2015 na 100 mld. dolarů a její zdvojnásobení během dalších pěti let. Podloženo v průběhu návštěvy podpisem dvaceti dvoustranných dokumentů v nejdůležitějších oblastech spolupráce.

V politické oblasti, v mnoha problematických otázkách jako urovnání situace v Sýrii nebo severokorejský a íránský jaderný program, došly obě země k velmi vysokému stupni důvěry a v klíčových problémech si poskytují vzájemnou pevnou podporu.

Pekingská návštěva se však protáhla na čtyři dny **12. summitem** Šanghajské organizace spolupráce (ŠOS), kdy se V. Putin setkal s dalšími pěti partnery z Afghánistánu, Íránu, Kazachstánu, Kyrgyzstánu a Tádžikistánu.

Šestá státní návštěva jej však čekala ještě na zpáteční cestě **v Astaně**. Tam 7. června s prezidentem N. Nazarbajevem o dalších deset let prodloužili Smlouvu o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci z roku 1992, doplněnou novými realitami politické a ekonomické integrace Ruska a Kazachstánu.

Suma sumárum: 8 dní, 6 metropolí, 11 hlav států.

P. S. Setkání V. Putina s B. Obamou a dalšími šestnácti představiteli významných zemí se konalo na summitu G20 v mexickém Los Cabos 18. a 19. června.

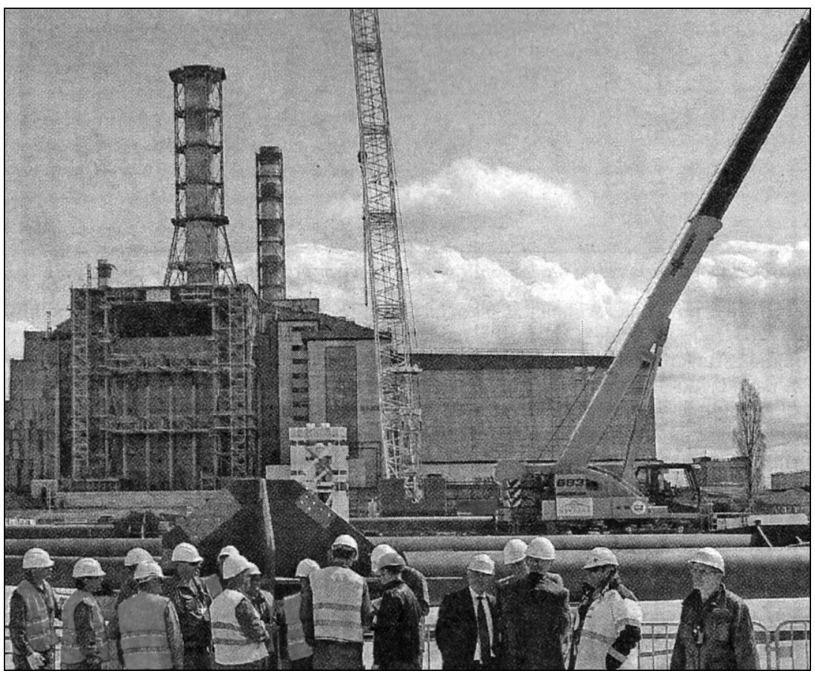

Nad tyto trosky čtvrtého bloku nešťastné elektrárny v Černobylu (snímek agentury Reuters) má být do roku 2015 za mezinárodní spolupráce posazen nový gigantický sarkofág. Stavba byla zahájena 25. dubna za účasti prezidenta Viktora Janukovyče.

Nepsaným, ale platným pravidlem zůstává navštívit jako první zemi, na níž nám nejvíc záleží.

Kdy na Východě pochopí?

Ani v uplynulém pololetí nebylo dne, v němž by se sdělovací prostředky v zemích NATO a EU nezabývaly problémy **svobody, demokracie, lidských práv ve východní Evropě**. Pouze „posledního evropského diktátora" v Bělorusku (jak píší), postupně upozadilo téma rusko-ukrajinských vztahů. Prostě na tom „divokém Východě" stále neumějí do čela vybrat ty jedině správné – ze Západu doporučované – „rytíře demokracie".

Přitom v Rusku už vše bylo po vítězství ve vyčerpávající studené válce a následné patnáctileté anarchii Gorbačova a Jelcina na „dobré cestě". Ve jménu demokracie nakročeno k postupnému rozparcelování (a co skrývat – následnému vyrabování)... A pak přijde jakýsi Vladimír Vladimirovič Putin, začne obnovovat centralizovaný politický systém a oligarchům vnutí nové pořádky. Byznys se bude zabývat pouze byznysem a dodržovat pravidla určovaná státem.

K prozření ruské společnosti vedl však v té době především hluboký otřes z **krutého bombardování Srbska silami NATO, které současně s EU začalo rozšiřovat svůj vliv a vtahovat do své struktury bývalé sovětské republiky**. Obzvlášť bolestné to bylo v případě Ukrajiny, jejíž blízkost Rusku je dána miliony rodinných vazeb mezi lidmi, žijícími na různých stranách státní hranice.

Hlavním „tahákem" se poté mělo stát **Východní partnerství** se šesti státy východní Evropy, halasně prosazované před třemi roky Topolánkovou vládou na pražském summitu EU. Potřebné obrátky mělo dostat za loňského unijního předsednictví Polska a Maďarska. I dnes však platí, co konstatoval český velvyslanec pro Východní partnerství, že „s ohledem na dynamiku vývoje ve Středomoří může být Východní partnerství obětováno".

V současné době tak „demokratická sdělovadla" musí řešit problém, jak je možné svěřovat těm „nevyspělým demokraciím" světové sportovní podniky – ME v kopané na Ukrajině, či dokonce Zimní olympijské hry v Soči, když přece tam, **v Rusku, ne a ne pochopit zásadní důležitost rozmístění systémů PRO** (protiraketové obrany) na jejich hranicích proti darebáckému Íránu a Severní Koreji. **(kd)**

Hokejové slovanské Helsinky

O tom, že politika do sportu nepatří, je hluboce přesvědčen každý poctivý amatérský sportovec, ale i nezaujatý televizní fanoušek. Přesto však někdy se trochu politiky ke sportu neodbytně přihlásí. To, když vidíte v Helsinkách – symbolu politiky mírového soužití – stoupat na tři stožáry trojici vlajek slovanských zemí, zvítězivších na mistrovství světa v kanadském ledním hokeji.

Červená, modra a bílá se tam po tvrdých bojích opět jednou spojily v tolik potřebném mírovém slovanském soužití.

Neušlo nám

■ **Podíl výdajů na zbrojení** v roce 2011 podle údajů londýnského Mezinárodního ústavu pro strategická studia je následující: USA – 45,7 %, Evropa – 18,3 % (z toho Velká Británie – 3,9 %, Francie – 3,6 % a Německo – 2,7 %), Rusko – 3,3 %, Čína – 5,5 %, Japonsko – 3,6 %, Indie – 2,3 %, Střední východ a severní Afrika – 7,9 %, z toho Saúdská Arábie – 2,9 %, Latinská Amerika a Karibik – 4,1 %, z toho Brazílie – 2,3 %.

■ **Verchovna rada Ukrajiny** v prvním čtení schválila návrh zákona o používání ruštiny v některých oblastech. Návrh zachovává status ukrajinštiny jako národního jazyka a umožňuje používání ruštiny a jiných jazyků v místech, kde jimi hovoří více než 10 % obyvatelstva. Po schválení by se ruština mohla používat na úřadech, soudech, v TV vysílání, v nemocnicích a školách ve 13 z 27 oblastí Ukrajiny, včetně Kyjeva či Sevastopolu.

■ **Cvičení Šanghajské organizace pro spolupráci (ŠOS)** pod názvem Mírová mise 2012 skončilo v Tádžikistánu. Rusko, Čína, Kazachstán, Kyrgyzstán a Tádžikistán nacvičily taktiku společných vojenských operací proti teroristům v horském terénu. Aktivní fáze se zúčastnilo přes dva tisíce vojáků a 500 kusů vojenské techniky.

■ **Program privatizace federálního majetku -** prodej balíků akcií velkých společností jako Aeroflot, RŽD včetně Rosněfti, největší ruské ropné společnosti, schválila ruská vláda. Podle premiéra Medvěděva má stát úplně vystoupit z kapitálu Rosněfti do roku 2016. Celkem se v roce 2012 plánuje získat 10 miliard dolarů.

■ **Pořadí nejsilnějších hokejových národních týmů** zveřejnila Mezinárodní federace ledního hokeje. V čele nového žebříčku jsou Rusové před Finy. V první desítce jsou dále Češi, Švédové, Kanaďané, Slováci, Američané, Norové, Švýcaři a Němci.

■ **Sjednocená ukrajinská opozice** představila svůj reformní program pro říjnové parlamentní volby. Společně do nich půjde Blok Julie Tymošenkové a Naše Ukrajina – Národní sebeobrana miliardáře a expředsedy parlamentu Arsenije Jacenjuka. V programu slibují „obnovu demokracie", boj s korupcí, reformu soudů a policie, propuštění J. Tymošenkové a jejích druhů a zvýšení platů státních zaměstnanců.

■ **Rusko se v počtu dolarových milionářů a miliardářů** v roce 2011 posunulo na čtvrté místo na světě za USA, Velkou Británii a Německo. Podle studie Boston Consulting Group úroveň bohatství obyvatel Ruska vzrostla loni o 21,4 % - na 1,3 bil. dolarů, z nichž více než 500 miliard dolarů (třetina) připadá na bohaté.

■ **Tři jaderné elektrárny s ruskými technologiemi** byly spuštěny v loňském roce a Rusko získalo dvakrát více zakázek na jejich výstavbu v zahraničí než v roce 2010. Mezinárodního fóra Atomexpo 2012 v Moskvě se zúčastnilo přes 1300 expertů na jadernou energetiku z 53 zemí.

■ **Prototyp nové mezikontinentální střely** určené pro strategické síly země, Rusko úspěšně vyzkoušelo, krátce poté, co státy NATO v Chicagu oznámily ukončení 1. fáze protiraketového štítu. Raketa odstartovala z mobilní odpalovací rampy a kosmodromu Pleseck u Archangelska a přesně zasáhla stanovený cíl v oblasti Kura na Kamčatce.

■ **Padesátitisícovou demonstraci v centru Tbilisi** zahájil nový neoficiální vedoucí opozice B. Ivanišvili svou kampaň před říjnovými parlamentními volbami. Režim jej sice loni zbavil občanství, avšak podle legislativní novely může kandidovat do parlamentu. Na mítinku promluvil i nejznámější gruzínský fotbalista Kaladze, který Saakašvilimu vzkázal, že „jeho čas už vypršel". Opozice usiluje o ukončení jeho éry a snaží se, aby se po prezidentských volbách v roce 2013 nemohl stát premiérem.

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Územní celistvost prvořadá

Rozhovor s novým srbským prezidentem

Nově zvolený prezident Srbska Tomislav Nikolić, který zavítal koncem května na návštěvu do Moskvy, poskytl exkluzivní interview Hlasu Ruska. Hovořilo se o vztazích s Ruskem a Evropskou unií, o dialogu s Prištinou a také o činnosti Mezinárodního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

• Jaké směry spolupráce pokládáte za prioritní?

„Rusko je pro Srbsko významným partnerem. Naše národy spojuje vzájemná láska, historická pospolitost, víra, jazyk, obyčeje, ale kromě toho musí naše spolupráce vycházet ještě i z ekonomických vztahů, protože to může být prospěšné jak pro občany Ruska, tak i Srbska.“

• Jak hodlá Srbsko pod vaším vedením bojovat za zachování své územní celistvosti?

„V průběhu předvolební kampaně jsem se představil jako člověk, který má svůj rámec, pokud jde o Kosovo a Metohiji. A tento rámec není diktován jen mými osobními názory, ale především Ústavou Srbska.“

• Jste připraven na ochlazení vztahů s Bruselem, jestliže bude Brusel i nadále činit nátlak na Bělehrad ve snaze přimět ho uznat nezávislost Kosova?

„Zatím jsem neslyšel, že by EU požadovala uznání nezávislosti Kosova. Pojedu do Bruselu, abych zjistil, jestli něco podobného vůbec obsahovaly dohody s panem Tadičem. Pak to oznámím občanům Srbska absolutně přesně a otevřeně. Nemohu si dovolit ochlazovat vztahy, to musí rozhodnout občané Srbska.“

• Vstup do EU donutí Srbsko, aby se vzdalo dohody o volném obchodu s Ruskem?

„Moc bych si přál, aby Srbsko nemuselo vybírat, aby mělo otevřenou cestu jak na Východ, tak i na Západ. Myslím si, že může dál platit tato dohoda s Ruskem.“

• Jaký je váš vztah k Haagskému tribunálu?

„Tím, že Srbsko přijalo zákon o spolupráci s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, ho uznalo.“

(**Hlas Ruska** (www.czech.ruvr.ru) – kráceno.)

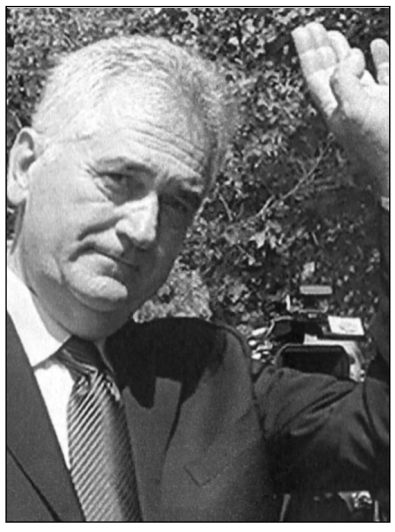

Zamyšlený prezident Tomislav Nikolić mezi svými příznivci ze Srbské pokrokové strany. Srbský obrat naznačuje, že Evropa prudce ztrácí na přitažlivosti – Srbové si již nepřejí vstoupit do EU za každou cenu.

Jak má Srbsko přežít americké impérium?

Zajímavý pohled na současné Srbsko očima politického komentátora a editora konzervativního časopisu Chronicles. Redakce lituje, že z důvodu rozsahové možnosti SV byla nucena materiál krátit. Krácením jsme se pokusili zachovat původní smysl a názor pisatele.

Moderátorka televize Republiky Srbské (v Banja Luce) mi položila otázku, na kterou jsem byl od minulého týdne, kdy jsem přistál v Bělehradě, dotazován každý den: „Co si myslíte o šancích Srbska získat v dohledné době kandidátský status na členství v EU?“ Odpověděl jsem, jak odpovídám vždy: „Moc velké nejsou.“ O méně než hodinu později se moje prorocké schopnosti potvrdily. Chorvatsko: Da, Srbsko: Ne.

Nevím, kdo si skutečně myslel, že by Srbsko onen tolik vytoužený status získalo. Dokonce i předchozí srbský prezident Boris Tadić. Věděl, co přijde a celé týdny snižoval význam těchto vyhlídek.

Z Evropské unie se nakonec stala potápějící se loď. Jak ještě dlouho budou němečtí daňoví poplatníci snášet Merkelovou a její velmi nákladný Drang nach Süden? A přijetí takové vlády by poslalo EU ke dnu, což si ale zaslouží. (Mimochodem, zadlužené Chorvatsko, které onoho statusu dosáhlo, může způsobit to samé.)

Proč se Srbové chtějí dostat právě do tohoto klubu? Německo razilo cestu rozbití bývalé Jugoslávie. Německo a Rakousko po staletí pletichařily s cílem dostat Balkán pod kontrolu. Ačkoli byly za amorální bombardování srbských civilistů odpovědné hlavně Spojené státy, země EU proti tomu vznesly jen minimum námitek.

Důvod těchto pošetilých nadějí je zřejmý. Srbsko je demoralizovaná země. Srbové, kteří bývali pokrokovými miláčky východní Evropy, zakusili dvě desetiletí démonizace a ujařmení. Důsledky byly katastrofální. Ztráta duchovního centra Srbska (Kosova) ve prospěch albánských islamistů, vyhnání Srbů z Chorvatska, odtržení věrolomné Černé Hory, které bylo podporováno Spojenými státy a EU. Dokonce existuje separatistické hnutí povzbuzované Maďarskem, které působí ve Vojvodině. Není divu, že jsou Srbové tak pesimističtí a sklíčení!

Své argumenty jsem podal v kostce, když jsem hovořil s jedním pravoslavným episkopem. Pokud Srbové ztratí svoji víru, identitu a vůli žít a množit se, na politické budoucnosti Balkánu nezáleží, neboť tam již žádní Srbové nebudou. Když se navrátí ke svým tradicím a začnou mít opět děti, budou schopni vydržet jakoukoli formu ujařmení, kterou na ně americké impérium a jeho evropští satelity uvalí.

Domnívám se, že by stačilo málo, aby se opět zotavili. Vlastenecká vláda, školský systém, který není určen k ničení povah a myšlení dětí, šance získat slušnou práci.

Jak málo stačí, je vidět, když jedete do Banja Luky. Rozdíl mezi Bělehradem a Banja Lukou není rozdílem mezi nocí a dnem, ale spíše mezi půlnocí a prvním ranním rozbřeskem. Srbové v Bosně a Hercegovině mají vyšší porodnost, a ačkoli jsou pochopitelně nervózní, tak působí dojmem, že mají poněkud větší důvěru v budoucnost.

Nahlíženo obecně, jejich opatrný optimismus není příliš opodstatněný. Jsou součástí svazového státu, jež zahrnuje bosenské Muslimy, kteří bosenské Srby nenávidí až do morku kostí a nikdy nepřestanou intrikovat, aby dosáhli včlenění Republiky Srbské v Bosně do Muslimy kontrolovaného státu. Bělehrad a Nový Sad byly bombardovány USA, ale to se nedá srovnávat s neuvěřitelným násilím a krutostmi, kterých se dopustily všechny strany konfliktu během občanské války v Bosně.

Proč nejsou Srbové v Republice Srbské v Bosně tolik sklíčení jako Srbové v Srbsku? Myslím, že to částečně souvisí s malou rozlohou jejich území a poměrnou autonomií. Bosenští Srbové se musí smířit s vládou v Sarajevu a s řadou vměšování a záludnými vysokými představiteli pro Bosnu a Hercegovinu, přičemž každý z nich je zjevně pitomější než ten předchozí. Tito vysocí představitelé neustále Srbům papouškují oficiální linii EU, OSN a USA: „Zapomeňte na Daytonské dohody a vše ostatní, co jste podepsali. Spolupracujte s námi na vytvoření Bosny a Hercegoviny, tj. jednotného, multietnického a sekulárního státu, který bude řízen lidmi, jež jsou potomky muslimů, kteří vás pronásledovali a okrádali po celá staletí.“

Kdoví, jak to nakonec v Srbsku nebo v Republice Srbské dopadne? Spojené státy a Evropská unie mají v těchto dnech lepší věci na práci. Stále tu je nevyřešená finanční krize v Evropě a USA, islámské povstání na Středním východě, dvě nevyhratelné války v Afghánistánu a Iráku. Zmenšování počtu Srbů ve světě bude prostě muset počkat.

Thomas Fleming
(publikováno březen 2012)

Eichmannovská oprátka redaktora MF Dnes

Přečetli jsme pro vás

Přetiskujeme: Redakce EUserver.cz zveřejňuje reakci na štvavý komentář redaktora MF Dnes Teodora Marjanoviče, který se krátce zaobíral počátkem soudního procesu s bosensko-srbským generálem Ratko Mladičem. Reakce byla do redakce MF Dnes zaslána s prosbou o zveřejnění, aby měli čtenáři možnost se na problematiku podívat z dvou odlišných pohledů. Mladá fronta nejenže článek neotiskla, ale neobtěžovala se ani zdvořile odpovědět.

Původní text reakce bez úprav, jak byl zaslán redakci MF Dnes:

Nedávno se na stránkách MF Dnes objevil sloupek redaktora Teodora Marjanoviče, často označovaného jako odborníka na balkánskou problematiku, který reagoval na zahájení procesu s bývalým bosensko-srbským generálem Ratko Mladičem. Takměř infarktový stav mi přivodilo Marjanovičovo rovnítko mezi nacistickým zločincem Adolfem Eichmannem a právě Ratko Mladičem. Prý je ohromná škoda, že v Haagu vězněný generál již nemůže dostat „provaz“.

Marjanovičův sloupek přesně odpovídá radikální protisrbské rétorice, která se v rámci falešného západního humanismu neváhá pustit na tenký led spekulací a místy až otevřených nepravd a klidně popřít elementární principy demokracie a spravedlnosti. Kde je presumpce nevinny? Je Teodor Marjanovič novinář nebo soudce, že Mladičovi ochotně nasazuje oprátku? Byl snad už Mladič odsouzen, že je Marjanovičem titulován jako zločinec, vrah a bosenský hrdlořez? Vždyť co na tom, že to byl sám generál Mladič, který nechal vlastními autobusy za vlastní nedostatkové pohonné hmoty ze Srebrenice odvézt všechny civilisty, včetně žen a dětí, kteří o to stáli? Co na tom, že samotné číslo osm tisíc zabitých je nereálné a je takřka každým rokem navyšováno? Co na tom, že spousta z takzvaných Mladičových obětí se pár let nato objevila u místních voleb? Že by vstali z mrtvých?

Nic z těchto ani mnoha dalších skutečností, které dokazují, že takřečený srebrenický masakr byl spíše nastrčenou pastí činovníků USA a NATO, jež dá „argument“ pro vojenský zásah, však pana Marjanoviče nezajímá. V jeho článku nebyl předložen ani jeden jediný důkaz, dokladující, že se Ratko Mladič skutečně podílel na likvidaci tisíců civilistů v Srebrenici. On se totiž ani objevit nemohl, takový důkaz nemá ani pochybný trestní tribunál v Haagu. Pokud článek Teodora Marjanoviče nevznikl na objednávku, ale pramenil z jeho vnitřního přesvědčení, doporučují mu ke studiu řadu studií a knih, jež podpírají má tvrzení. Třeba Hovory s generálem Mladičem od uznávaného profesora Rajko Dolečka.

Radim Panenka,
novinář a sekretář
Slovanského kulturního institutu

Čemu se Nikolič vyhnul?

Masakr ve Srebrenici byl strašlivý zločin, prohlásil prezident Tomislav Nikolič. Slovu „genocida“, jak událost z roku 1995 posuzuje Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY), se ale vyhnul.

Nový srbský prezident Tomislav Nikolič zatím nijak nezměnil svůj názor na události ve Srebrenici.

Nikolič ve svém vyjádření pro agenturu Tanjug slovo „genocida“ opět odmítl použít.

„Příslušníci mého národa (tam) spáchali strašlivý zločin,“ řekl Nikolič. Zdůraznil, že tento zločin nehodlá nijak ospravedlňovat. V podstatě tak zopakoval to, co už řekl koncem května v rozhovoru pro černohorskou televizi.

(Tehdy jeho výrok kritizovali představitelé sousedních zemí a také Evropská unie, podle níž je snahou „přepsat historii“. Označení masakru ve Srebrenici za genocidu totiž prosadil Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii /ICTY/ i Mezinárodní soudní dvůr.)

Na Nikoličův výrok znovu reagoval generální prokurátor ICTY Serge Brammertz. „Nejnovější komentáře nového srbského prezidenta, který popřel genocidu ve Srebrenici, jsou nepřijatelné,“ řekl Brammertz.

Zůstává otázka, kdo se snaží skutečně přepisovat historii.

Karadžič proti Haagu...

Žádost Radovana Karadžiče, aby Haag povolal Nasera Oriče jako svědka obhajoby, vyvolala opravdový rozruch. Nejen v Haagu, ale zejména v sarajevských politických, policejních a zpravodajských kruzích. V panice je hlavně Strana demokratické akce (SDA), která se strachuje, aby Orič nevynesl pravdu o obětování Srebrenice (i když vzkázal, že do Haagu nepojede).

Jedním z důvodů, proč si Karadžič přeje stanout s Oričem tváří v tvář, je odhalování dosud utajených skutečností o Srebrenici. Dalším motivem je přání vyslechnout Oriče k mnohačetným válečným zločinům, které právě oddíly pod jeho vedením spáchaly na Srbech a které zejména Haag bagatelizuje.

Orič pro sarajevská média uvádí, že v procesu proti Karadžičovi nebude svědčit a že výzvu do Haagu vidí jako provokaci. Jestli se podíváme na jeho prohlášení o Srebrenici, je evidentní, že Orič by soudcům Haagského tribunálu měl toho mnoho co říci i vysvětlovat. Vícekrát totiž veřejně hrozil, že sdělí skutečnou pravdu o Srebrenici. „Pravda o Srebrenici je chráněna na 17 adresách, v případě, že se mi něco stane,“ říká Orič.

Naser Orič nikdy neodpověděl na otázku, proč měsíc před vstupem srbských sil do Srebrenice opustil s dalšími muslimskými důstojníky enklávu. Předpokládá se, že Alija Izetbegovič musel tučně zaplatit, aby je ze Srebrenice uklidil a vytvořil podmínky pro pád Srebrenice, a tím i předpoklady pro americkou vojenskou intervenci proti Srbům s cílem přenést odpovědnost právě na Srby.

(Připomeňme norský dokument „Srebrenica – obětované město“.)

Z internetu

Neušlo nám

■ Rozbuška?

Necelých 24 hodin po ustavení prezidenta Nikoliće do funkce přinesla média informaci, že jednotky dislokované v Kosovu (KFOR) zablokovaly silnice na severu Kosova s cílem odstranit barikády postavené před několika měsíci místními Srby ve snaze zabránit nasazení kosovských policistů a celníků podél hranice se Srbskem. Na severu Kosovské Mitrovice a v sousedních oblastech se srbskou většinou se tento akt může stát rozbuškou pro eskalaci napětí.

■ Dušičky v Kosovu

Zhruba tři stovky Srbů ze severní části Kosovské Mitrovice přijelo 2. června organizovaně autobusy v doprovodu kosovské policie na hřbitov v jižní části města, aby si připomněli památku zesnulých. Čekaly tam na ně nové případy znesvěcení náhrobních kamenů.

Na pravoslavném hřbitově v jižní části Kosovské Mitrovice je asi 90 % pomníků zničeno nebo poškozeno podle svědectví Srbů.

■ Přijel aspoň Füle

Inaugurace srbského prezidenta Tomislava Nikoliće se obešla bez většiny prezidentů zemí bývalé Jugoslávie, kteří pozvání odmítli. Za evropské představitele se slavnosti zúčastnil komisař pro rozšíření unie Štefan Füle.

■ Za co a proti komu?

Česká rodačka a první žena v čele americké diplomacie Madeleine Albrightová převzala od prezidenta Baracka Obamy Medaili svobody. Ten mimo jiné ocenil její přínos při řešení konfliktu na Balkáně.

■ Střelba do Srbů

Podle zpráv z Kosova došlo k ozbrojeným střetům, když se vojska KFOR (NATO) pokusila rozebrat barikádu u obce Rudare na severu okupované jihosrbské provincie Kosovo a Metohije. Obránci barikád, srbští občané, byli napadeni střelbou ze strany vojáků KFOR.

Média Nového Světového Pořádku, včetně „naší“ ČT, toto komentují jako násilí způsobené „nezodpovědnými“ kosovskými Srby a střelbu KFOR do bezbranných Srbů jako „sebeobranu“.

■ Bude Wesley Clark v Kosovu těžit?

Americký generál v důchodu Wesley Clark, vlastně válečný zločinec, požádal vládu tzv. Republiky Kosovo, aby mu povolila výzkum zásob uhlí, z čehož by se vyráběla syntetická ropa.

Pro připomínku, generál Clark byl velitelem spojeneckých sil NATO během bombardování Jugoslávské svazové republiky. Jedná se pravděpodobně o výrobu syntetického benzinu a kerosinu z uhlí, podobnou té, kterou za druhé světové války provozovala Göringwerke v Litvínově.

■ Krize Nabucco

Projekt výstavby plynovodu Nabucco, majícího politický podtext – vytlačení Ruska z přepravy plynu ze Střední Asie a jižního Kavkazu do Evropy – prochází krizí. Několik hlavních účastníků projektu sdělilo, že si přejí od Nabucco odstoupit. Nicméně USA se svou aktivní energetickou diplomacií v postsovětských zemích nehodlají nechat tento projekt zemřít.

■ Řecko v eurozóně zůstává

Řecký odchod z eurozóny se zatím nekoná. V nedávných tamních parlamentních volbách totiž zvítězila Nová demokracie, která spolu se socialistickou stranou PASOK (skončila třetí) sestavuje většinovou koaliční vládu. EU a USA přijaly zprávy o výsledcích voleb s velkou úlevou.

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

Tváře paměti zdaleka i zblízka

Za rok si připomeneme 1150. výročí příchodu věrozvěstů

K 1150. výročí příchodu slovanských věrozvěstů Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu (863), v příštím roce, lze upozornit na dříve uveřejňované odkazy na odborné slovanskosti.

Např. kniha **Počátky Slovanů** archeologa Zdeňka Klanici (SV č. 128/2010), s upozorněním na knihu téhož autora **Tajemství hrobu moravského arcibiskupa Metoděje** (vyd. 1994) nebo stať Jiřího Stana **Od hlaholice k cyrilici** (SV č. 141/2011). Patří sem i poetická slovanská setkávání včetně stovek textů o společensko-historických souvislostech zdaleka i zblízka.

Nejvzdálenějším prologem k výročí slovanských písemností je i níže uvedená informace o pamětní publikaci **Proglas Konstantina Filosofa** (827-869), vydané Slovensko-českým klubem, Praha 2006. Útlá knížka s česko-dávným zrcadlením 110 veršů Proglasu obsahuje informace o vzniku PÍSMEN – KNIHY – VZDĚLÁNÍ – dobově evangeliu i věcí „súdnych" v řeči lidu, v rytmu antických řeckých dramat. Konstantin říká: „...aby i bratří všemu rozuměli, než nesrozumitelných slov říct tisíce"..., „neboť jsou bez knih nahé všechny národy" (s. 12 a 14).

Proglas je skutečný básnický klenot vytvořený jedním z největších vzdělanců ve východořímském-byzantském císařství, absolventem nejstarší univerzity světa, založené v roce 425 v Konstantinopolu (Cařihrad, nyní Istanbul), na níž též přednášel, ač nejraději „jen s knihami rozmlouval".

Jako nejschopnější učitel konal i misijní cesty z pověření „císařských lidí", aby šířil a bránil křesťanství, s ním i zájmy byzantské říše proti rozpínavosti západu. Poznal zblízka i řeč slovanských společenství a vzájemné etnické vlivy. Porovnával... a stvořil hlaholici nejbližší Staromoravanům. Proglas se ale dochoval pouze v převodech žáků do zjednodušené cyrilice... pod dohledem vynikajícího organizátora Metoděje, staršího bratra Konstantina, jenž přijal po vstupu do mnišského řádu jméno Cyril. Přepis textu Proglasu do latinky je v uvedené publikaci dílem náročné **rekonstrukce** profesora bratislavské univerzity **Eugena Paulíniho, DrSc**., a dalších. Literární památku přebásnil do češtiny **docent PhDr. Martin Kučera, CSc**.

V závěru pamětního výtisku s mnoha dobovými ilustracemi je doslov a soudobý hold Filosofovi od **Milana Rúfuse,** slovenského literárního historika, překladatele a esejisty s názvem DALEKÁ TVÁŘ.

Jana Vacková

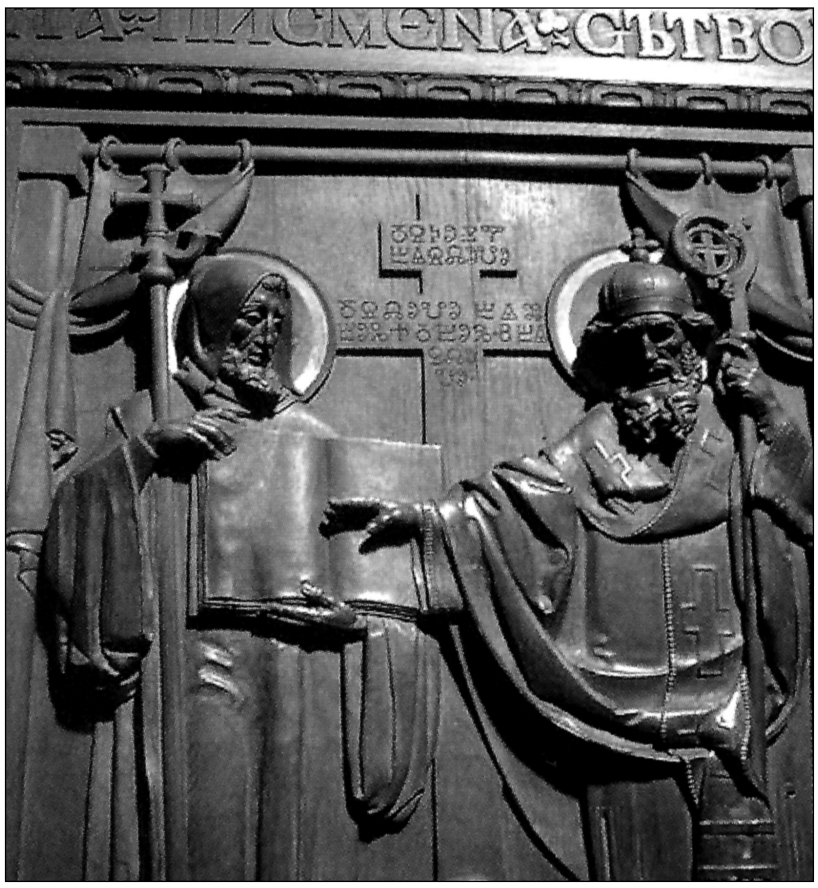

Fragment památníku obou věrozvěstů – přetisk neznámého díla z publikace Proglas

Puškinův památník 1966-2011

Pozoruhodným zážitkem pro všechny účastníky letošní úspěšné celostátní přehlídky 46. ročníku interpretační soutěže ARS POETICA – PUŠKINŮV PAMÁTNÍK (4. května 2012, Ruské středisko vědy a kultury v Praze 6) byl almanach 1966-2011, vydaný Českou asociací rusistů ve spolupráci s Česko-ruskou společností za finanční podpory Ministerstva kultury ČR. Autoři očekávají připomínky, vzpomínky i doplnění – zařadí je do připravovaného sborníku k 50 letům Puškinova památníku.

Přetiskujeme úvodní slova Mgr. Jiřího Klapky, předsedy ČAR.

„Soutěž v recitaci a zpěvu děl ruských autorů v ruském jazyce existuje v českých zemích a na Slovensku již více než čtyřicet pět let a je nejstarší evropskou soutěží a přehlídkou v uměleckém přednesu v cizím jazyce.

Nebyla založena na něčí pokyn, ale přirozeně vznikla v době, která tomu přála. Vznikla z obliby ruské kultury, ze školních akademií a z lidových kurzů ruského jazyka, kde se při výuce zpívalo a recitovalo. Inspirací k poetickému názvu soutěže byly první verše Puškinovy básně, parafrázující Horatiovo Exegi monumentum: »Já postavil si památník, jenž přečká říše...«

Byl to dobrý nápad poznávat ruskou kulturu prostřednictvím uměleckého slova a hudby – ostatně žádný národ není dost velký, aby jej nemohly obohacovat kultury jiné. V 70. a 80. letech dvacátého století se Puškinova památníku každoročně v Československu účastnilo více než půl milionu soutěžících. To jsou veliká čísla! Ať už to bylo z povinnosti, nebo z potěšení, byla za tím ohromná pozitivní energie. Účinkujících, ale především jejich učitelů, nebo spíš „naučitelů". Mnozí z nich byli a jsou také divadelníky, muzikanty a výtvarníky – osvícenými kantory. Právě jim je věnován tento sborník – aby se nezapomnělo. Mladým je věnován také – aby se vědělo a třeba i pokračovalo. A prosíme o shovívavost, protože tento sborník je vůbec prvním českým pokusem o mapování soutěže, o vzpomínku a jisté shrnutí. Přizval jsem k němu: učitelku ruského a českého jazyka, spoluautorku učebnic ruštiny Pojechali Mgr. Klaudii Eibenovou z Ostravy, jejíž žáci více než čtyři desítky let se zúčastňují i vítězí v národních i celostátních soutěžích, za její vítězící žáky, Matěje Kaloče, za ty, kteří jejich vystoupení posuzovali – PhDr. Jaroslava Vávru, CSc., moudrého předsedu porot, emeritního pedagoga Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Praha a také dlouholetého předsedu České asociace rusistů. Sám jsem si přidělil roli vypravěče."

Mgr. Jiří Klapka

Festival Slovanské tradice 2012 na Krymu

Pod názvem **Slovanské tradice 2012** se od 25. do 31. srpna uskuteční 4. mezinárodní festival literatury a kultury. Bude se opět konat na Krymu v městě Ščelkino (mys Kazantip na pobřeží Azovského moře).

Redakci Slovanské vzájemnosti to sdělila MUDr. Irina Sileckaja, pěvkyně a básnířka, hlavní organizátorka festivalu.

Garanty této velké kulturní a společenské události jsou Svaz spisovatelů Ruska, Kongres literátů Ukrajiny a Mezinárodní svaz spisovatelů Ukrajiny, Běloruský svaz spisovatelů Polocká větev, Krymská literární akademie, Literární institut A. M. Gorkého, Svaz spisovatelů 21. století a další včetně několika redakcí novin, časopisů a rozhlasových stanic z Ruska, Běloruska a Ukrajiny. Na festival jsou pozváni rovněž zástupci Unie českých spisovatelů a zpravodaj měsíčníku Slovanská vzájemnost. Účastníci festivalu – básníci, spisovatelé, zpěváci, překladatelé i další umělci – se setkají s ruskými a zahraničními vydavateli a rovněž se zdejšími obyvateli ukrajinské Autonomní republiky Krym. Na besedách a při uměleckých vystoupeních předvedou svá díla. Například ve Starém Krymu naštíví domy, kde žili a tvořili spisovatelé A. S. Grin a K. G. Paustovskij, ve Feodosii Muzeum básnířek Mariny a Anastazie Cvetajevových. A rovněž si prohlédnou muzejní komplex katakomb Adžimuškaj v Kerči, kde se skrývali partyzáni, kteří sváděli ve Velké vlastenecké válce boje s hitlerovskými okupanty.

Mezinárodní porota ocení nejlepší literární výtvory z oblasti prózy a poezie. Práce všech účastníků soutěže budou publikovány v literárním Almanachu LitEra, vydávaného v Moskvě.

Jan Jelínek

Turisté ocení i péči o Gončarenkovu desku

Ke konci se chýlí složitá sanace a estetická úprava svahu přírodní památky v chráněném území Letné nad historickou památkou – **pamětní deskou prvního osvoboditelského tanku gardového poručíka, pětadvacetiletého I. G. Gončarenka** (viz SV č. 154).

Sesuvy svahů a pádů uvolněných kusů horniny nejsou v Praze ojedinělé, avšak na Klárově je prudký svah přímo nad rušnou dopravní tepnou. Pracovníci divize 2 - Subterry a. s., spojovali celé horninové bloky, které provrtali a zpevnili ocelovými svorníky. Někde vrtali až 3,5 metru hluboko s horolezeckou technikou, někde bylo třeba potáhnout ocelovou ochrannou síť, místy s protierozní úpravou. Ta ale vidět nebude, zakrývá ji navezená hornina, na kterou zahradníci vysazují zeleň. Pádu kusů horniny brání navíc těžký záchytný plot. Další navazující ocelové profily zajišťují původní kamennou zeď objektu bývalých Bruských kasáren a navíc jistí i původní stěnu. Výsledný výtvarný dojem je překvapivě inovovaný a esteticky. Však se každý sám může přesvědčit...

Stavbu objednal Magistrát hl. m. Prahy. Zbývá ještě dát do pořádku pamětní desku I. G. Gončarenka. Její vyčištění, případně zasazení fotografie tankisty po konzultaci s památkovým odborem, jenž má v gesci všechny pomníky a pamětní desky v Praze. Práce vrcholí, protože magistrát chystá uzavírku nedalekého Letenského tunelu a objízdná trasa povede právě kolem Bruských kasáren. Stavbaři se proto snaží co nejdříve uvolnit silnici a chodník pod svahem. „Je to poslední fáze, na které si dáváme opravdu záležet. Vždyť jde o rušné místo, kterým denně projdou tisíce turistů. Jak bude stavba nakonec vypadat, je naše vizitka," říká vedoucí stavby Ing. Petr Bican.

Informace mi ochotně poskytují pracovníci Subterry, a. s., a magistrátu. Nad deskou I. G. Gončarenka dlouhodobě zájmově dobrovolně bdí také „hodnej Pepa", Ing. Josef Douša, zaměstnaný v provozovně nacházející se v zorném poli s pamětní deskou. A tak chvalme dny, kdy už nebudou padat kameny.

Jana Vacková

Tuto stránku připravila a redigovala Jana Vacková

DALEKÁ TVÁŘ – Milan Rúfus

Hluboko v nás,
tam kdesi na rozhraní
mezi klasem a mezi polem,
mezi bytostí už a pouhým tvorem,
mezi trváním jen a dějinami
tvář vydává jas
jako odlesk plamene.

Ó, nevyzpytatelnost písmene!
Nebeští mravenci.
Vy poslíčkové závěti.

Ó, sloupořadí chrámů paměti!
Abeceda.
Znak, hláska, slovo, věta...
Zázračné cihly křehkých staveb světa.
Je možné přinést víc?
I věčnost plyne.
Ustal jsi v tvorbě,
ležíš v orné hlíně,
můj filosofe.

Ta hrouda byla divá.
A tvoje tvář
se odtamtud teď dívá.
Z houštiny staletí,
z nehybného stínu, siná,
již ani prapradědy neviděná.
A přece živá,
svítí na jiné.

Pramáti matek, dcery dceř.
Tvář paměti.
Sůl se slovanským chlebem.

Daleká tvář.
To na její hladině,
nesvoji ještě jako lesní zvěř,
prvněkrát
jsme zrcadlili sebe.

Slovanský souzvuk nejen na Krymu!

Organizátorka 4. mezinárodního festivalu literatury a kultury Slovanské tradice – 2012 Irina Sileckaja v článku „Skoro leto, skoro festival" (Litgazeta č. 15, duben 2012) oznámila, že od letošního roku se festival koná ve třech zemích: v Rusku, v Čechách a na Ukrajině. Na podzim budou vítězové z Krymu pozváni do Prahy a v zimě se znovu sejdou na prezentaci sborníku literárních prací v Moskvě.

Za předsedkyni tohoto literárního slovanského dění byla zvolena Irina Sileckaja a za čestného předsedu básník Vladimír Kostrov, jenž byl v ČR již představen na fotografii s vavřínovým věncem, pěti básněmi v překladu A. Šitova a K. Sýse, dále článkem A. Šitova Poněkud opožděné objevení básníka, jenž „...patří mezi nejruštější, nejryzejší ruské básníky, pokračovatele nejlepších tradic ruské poezie", a také v rozhovoru Jana Jelínka s V. Kostrovem Současnému světu chybí poezie (vše v Obrys-Kmen, 18. března 2011).

Za uveřejnění ukázek ruské poezie ze sborníku „Ja, mama, živoj!" (Simferopol, 2010), které na žádost red. Slovanské vzájemnosti v prosinci 2011 vybral a přeložil Ivan Dorovský (viz Obrys-Kmen, 23. května 2012), děkujeme překladateli a redakci O-K. Sborník pro stránku Kultura v SV věnovali účastníci festivalu na Starém Krymu z ČR: A. Šitov, K. Sýs a J. Jelínek...

Více o festivalu Slovanské tradice, tj. o aktivitách v poezii, malé próze, dramaturgii a literárním překladu na webu: http://Slovtraditions.us-oz-ru.

Jana Vacková

Anglická bohemistka očima Dagmar Štětinové

Edith Pargeterová (20. 9. 1913 – 14. 10. 1995), pseudonym Ellen Peters, je známá anglická spisovatelka historických románů a detektivek, bohemistka a překladatelka z češtiny do angličtiny: Erbenova Kytice, Máchův Máj, B. Němcové Babička, Nerudovy Malostranské povídky a Romance štědrovečerní, Jiráskovy Staré pověsti české, Wolkerova Balada o nenarozeném dítěti,. Vančurova Konce starých časů, Borovo Terezínské rekviem, Hrabalovy povídky... Měla jsem štěstí poznat ji osobně.

Byly to chvíle oboustranné hrdosti na naše národy. Kdo by řekl „chladný jako Angličan", poslala bych ho tehdy na adresu Edith Pargeterové do Madeley u Shrobshire v Anglii, kde tato spisovatelka žila ve svém tichém domě se zahradou. Snad by se ho zeptala, kde k té pomluvě přišel? Možná, že by se na něho podívala zespodu přes brýle, s tak výmluvným úsměvem, že by sám tu možnost chladného vztahu vyvrátil...

Edith byla neobyčejně citlivá žena, jak asi jinak u dobré spisovatelky není možné. Váží si jí celá Anglie a s ní i čtenáři mnoha států, kteří ji poznali z tvorby, nebo osobně.

Narodila se na venkově, v městečku Horsehay, kde se pěstovali krásní jezdečtí koně. Už v osmi letech psala básně, chtěla být spisovatelkou. Přání se jí vyplnilo poměrně lehce.

Ve dvaceti letech na sebe upozornila svým prvním románem z římské historie. Přišla však válka. Také Edith se přihlásila do armády. Válka jí otevřela oči dokořán... V armádě se seznámila s československými vojáky. Brzy měla mezi nimi mnoho přátel. Vyprávěli jí o vlasti, četli jí dopisy z domova a knihy, které dosud neznala, zpívali jí písně, které nikdy neslyšela. Sedala s nimi večer u ohně ve vojenském stejnokroji, brala do rukou fotografie jejich dívek, matek, dětí a myslela s nimi na svou i na jejich vzdálenou zemi. Později trpěla pocitem viny za Mnichov. Vypálené Lidice ji děsily a bolely jako osud rodného hnízda. Začala se zajímat o dějiny, literaturu českého národa, o hudební i literární historii. Přečetla Čapka, Haška, poznala Smetanu i Janáčka, Dvořáka. Zamilovala si české opery a těšila se na ně, až je uslyší. Vztah k naší zemi se zřetelně odrazil i v její literární tvorbě. V protiválečném příběhu Voják u dveří se objevila postava Čecha, v knize Cestou milosti vylíčila příběh anglické zpěvačky o jejím vztahu k české kultuře. Kniha Příteli vzdálený je nádhernou zpovědí lásky k české zemi – odehrává se v českém prostředí... Edith vedle románové tvorby studovala i českou poezii.

Do Československa přijela poprvé v roce 1947 a často se vracela. Jezdila do vydavatelství Mladá fronta, byla jejich autorkou. Sedávaly jsme v Malostranské kavárně, té předsametové – ráda běhala Nerudovou ulicí, ukazovala mi, jak pracuje na Nerudových povídkách, které ji okouzlily. „Jsou skvostné a přitom jednoduše psané," libovala si Edith. Chlubívala se, že kromě rodné angličtiny zná výborně jen český jazyk. Z jejích detektivek byla u nás nejznámější Smrt a Blažená paní, která byla vysílána v Českém rozhlase a v denním tisku vycházela na pokračování. Tato kniha byla přeložena do mnoha jazyků, v USA byla v roce 1963 oceněna jako nejlepší světový detektivní román cenou EDGAR... Na autogramiádách u nás podepsala tisíce knih. Počítala mi, že už tady byla jednadvacetkrát. Trávila u nás své dovolené. Těšila se, že pozná Tatry a že ji v Praze budu provázet na Bertramku, protože chce napsat i o působení Mozarta v Praze.

Potom mi volala, že „letos" nepřijede. Zlobí ji srdíčko a jiné neduhy těla, ale že píše a dá mi vědět... Místo toho jsem dostala dopis se zprávou jejího přítele o její smrti. Ellis Peters-Edith Pargeterová odešla prý ze života tiše, ve spánku... Tak se uzavřela jedna krásná epizoda, dotýkající se české a anglické kultury i přátelství vzniklého na bojišti druhé světové války.

Dagmar Štětinová
(red. úprava Vac)

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Pravda o Edvardu Benešovi

Jednou ze specialit českého národního podvědomí (či spíše jeho politické reprezentace) je, řečeno obrazně i doslova, vedle piva, utopenců či olomouckých tvarůžků, bourání pomníků při každé revoluci, pseudorevoluci nebo líbivými řečmi před lidmi ukrývaném politickém převratu.

Po roce 1989, kdy zmizely pomníky lidí, kteří se svým odhodláním podíleli na tom, že náš národ ještě žije (J. Šverma, J. Fučík, J. Jabůrková a desítky dalších), došlo i na bourání „pomníků" duchovních, intelektuálních. Politické i společenskovědní nuly se díky své rychle přehozené orientaci na „západní demokracie" daly do díla i na frontě hodnocení politiky. Kromě dalších obětí se vedle desítek dalších významných osobností české a československé moderní historie stal obětí oněch „znalců" dějin i druhý československý prezident dr. Edvard Beneš. Jen díky prof. Olivové, prof. Kvačkovi, dr. V. Kuralovi, dr. Macháčkovi a dalším historikům uvažujícím z národního hlediska (a hlavně hlavou), aniž by tito lidé stáli frontu před kanceláří Sudetoněmeckého landsmanšaftu, se nemusíme za politickou a společenskovědní „elitu" tohoto státu stydět víc, než je nutno.

Díky autorům Karlu Novotnému a Zlatě Kufnerové i péči pražského nakladatelství BVD máme nyní možnost seznámit se s už druhým, podstatně doplněným vydáním vskutku pozoruhodné knihy nazvané **Člověk Edvard Beneš**, čtení o druhém prezidentovi. (Celkem 199 stran včetně přehledně uspořádaných poznámek, seznamu vyobrazení, rejstříku osobních jmen a obsahu.)

Bohatost pramenů, odkazů i hodnocení z nejrůznějších etap Benešova života ukazuje na dokonalou historickou práci s jedinou poznámkou či připomínkou: že totiž Beneše nelze chápat odděleně (jak to ostatně vyvěrá i z celkového obsahu recenzované publikace) od jeho životního poslání – politika, ideologa, filozofa, diplomata, státníka. Člověka nesporně politizujícího i ve chvílích odpočinku, při sportu, kulturním využití či vystupujícího (oproti mnohým dnešním politikům) i v soukromém prostředí bez postranních úmyslů, se schopností vždy být sebou samým.

Autoři sledují jeho život od nuzných poměrů (podobně jak tomu bylo u T. G. Masaryka) k politickým výšinám. Dostali se k nim sami, nikoli politikařením či s podporou partajních bossů. Benešova práce pro sociálně demokratický tisk už jako studenta zahraničních univerzit byla dána jednoduchým faktem – dokonalou orientací v evropských problémech, politickými předtuchami (ať už šlo o tzv. velkou válku, jak byla označována ona první světová, anebo druhou světovou válkou), obrovskou pracovitostí. Autoři se nevyhýbají ani konfliktům E. Beneše s M. Štefánikem (nebo spíše jejich rozdílům), rozporům s Kramářovými „slovanskými hochy" atd. Sledují jeho činnost v České národní radě, po vzniku republiky, v souvislosti s jednáním o poválečné mírové smlouvě, s budováním mladého státu i s událostmi v předpolí mnichovské tragédie.

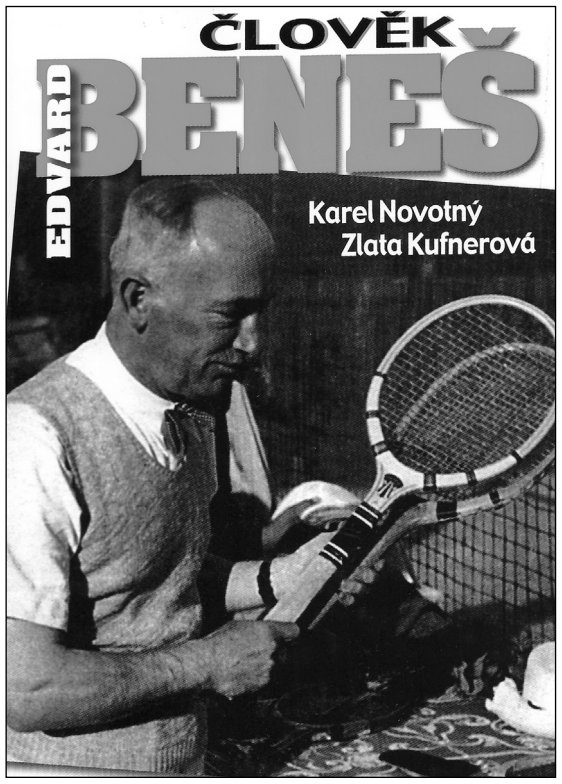

Přínosem knihy je jasné stanovisko ke kontroverznímu hodnocení Benešovy politiky v roce 1938, za války, především pak k podpisu československo-sovětské smlouvy z roku 1943 i k některým – skutečným či domnělým ústupkům po roce 1945.

Povězme rovnou, že život politika státu, jehož rozloha a počet obyvatel se daly srovnat (připustíme-li vůbec následující krajní zjednodušení) s poněkud menším okresem Čínské lidové republiky, byl v podmínkách Evropy neobyčejně náročný. Aniž bych chtěl obšírněji hodnotit v této recenzi koncepci tzv. Malé dohody, která byla zčásti poznamenána i protisovětským smýšlením, Benešovi se koneckonců podařilo vytvořit, spolu se slovanskou Jugoslávií a tehdejším Rumunskem, určitý nárazníkový blok a dočasně bránit to, co se dalo. Další dějinný vývoj samozřejmě prokázal, že uzavřené spojenecké smlouvy byly ve své většině tím, co Ribbentrop označil jako pouhý cár papíru. Na to pak doplatil československý stát a oba jeho národy. Recenzovaná kniha tato fakta přesvědčivě analyzuje.

Edvard Beneš se však nevzdal – po celou dobu války formoval posléze obnovený stát, neúnavně věřil ve vítězství spojenců a cílevědomě jim pomáhal. Byl vnímán a respektován všemi osobnostmi, které společně zformovaly koncepci odsunu německé menšiny, takže sudetoněmecká argumentace, že jde o „Benešovy dekrety" je téměř klasickým příkladem historické falzifikace, což lze pochopit u tzv. sudetských Němců, v žádném případě však u Benešova „prezidentského následovníka" v roce 1989, stejně jako u desítek dalších politiků pseudorevolučního období. Také v poslední době se nám dostává na toto téma zpoza českých hranic zcela jasná, i když chlácholením i lacinými úsměvy a přeháněním „úspěchů" naplněná odpověď.

K obdobné falzifikaci dochází i v souvislosti s útoky na Benešovu úlohu v únoru 1948. Stanovisko je jasné: Beneš svůj národ nikdy nezradil - v únoru 1948 nemohl tedy akceptovat stupidní rozhodnutí pravicových ministrů, kteří se fakticky dostali nakonec tam, kam původně snad ani nechtěli. V politice se za hloupost tvrdě platí – to je její základní zákon! A když jsme u pozadí událostí z února 1948, tzv. politického puče: stačí pohlédnout na dobové fotografie z veřejných prostranství československých měst! Pražské Václavské náměstí se naplnilo právě v únoru 1948 (pomineme-li ovšem neblahé události za druhé světové války) nesrovnatelně větším počtem manifestujících lidí než kdykoli předtím. Beneš tedy dobře věděl, že šlo o přání podstatné většiny občanů! Nemuselo se mu to líbit, jako demokrat, státník a politik však dal přednost právu před pravicovým pučem. Taková je dějinná pravda!

Díky za tuto knihu! Lze k ní těžko mít výhrady, než že snad mohla být i šířeji pojednána. Ale i tak díky za snahu (a dnes také odvahu!) říci o Edvardu Benešovi pravdu. **Antonín Roček**

Otakar Jaroš neustoupil

Bylo by mu 1. srpna sto let

Dne 1. srpna 1912 se v Lounech narodil statečný bojovník za naši národní a státní samostatnost kapitán in memoriam Otakar Jaroš. Když mu bylo devět měsíců, přeložili otce Františka Jaroše, který pracoval na dráze, služebně do Mělníka. Chlapec byl tudíž ještě příliš malý, aby v jeho paměti rodiště zanechalo nějakou stopu.

Teprve město nad soutokem Labe s Vltavou zůstalo místem, jež se vrylo tisícerými zážitky do všech koutů jeho mysli. Neposedného kluka, nadšeného sportovce, neúspěšného gymnazisty, ale dobrého studenta pražské Vyšší elektrotechnické školy, na níž roku 1933 maturoval. Následně nastoupil prezenční vojenskou službu. Byl zařazen k 3. telegrafnímu praporu, jehož posádkovým městem byla Trnava. Zakončil ji v Turnově, kde absolvoval školu pro důstojníky v záloze.

Čechoslováci budou navždy prvním spojeneckým útvarem protihitlerovské koalice, vystoupivším na východní frontě po boku Rudé armády

To vše se odehrávalo v atmosféře rostoucího ohrožení Československa hitlerovským Německem. Otakar Jaroš se proto přihlašuje na Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě. K tomuto rozhodnutí jej vedlo hlavně vlastenectví, k němuž byl vychováván doma, a které upevňovalo i společenské ovzduší meziválečné republiky.

Jako vojenský akademik např. při hodinách osvětových přednášek slýchával: „Ve vašich rukou především je osud naší krásné vlasti, k vám vzhlíží celý národ jako k svým ochráncům. Buďte proto i vy hrdiny, a to nejen ve dnech nebezpečí, kdy vlast a národ vás zavolá k činům rekovným... V bojích za naše osvobození zápasili prostí mužové z lidu. Rekovností jejich se podařilo vyprostiti naši vlast i náš národ ze staletého ponížení... Vlast svoji milujte jako nejdražší mezi všemi zeměmi světa a žádná oběť pro ni vám nebuď těžká. Budete-li tyto příkazy zachovávati a jako praví občané podle nich žíti, pak se stane každý z vás člověkem-hrdinou, na něhož bude nejen vlast, ale i národ hrdým..."

V létě 1937 složil závěrečné zkoušky před komisí Ministerstva národní obrany a 29. 8. je z hranické akademie vyřazen v hodnosti poručíka telegrafního vojska. Neblahý rok 1938 prožil u 4. telegrafního praporu v Prešově. Stejně jako podstatná většina našich vojáků, taktéž on chtěl bránit každou píď svoji země proti agresorům.

Květnová vojenská opatření roku 1938 a zvláště zářijová všeobecná mobilizace utvrzovala Jarošovo přesvědčení, že tato armáda neustoupí a nikdo na světě ji nedokáže přemoci. Tím větší zklamání představoval mnichovský diktát. Kladné mravní hodnoty a síly rozvíjené od počátku národního obrození během jediného dne dostaly těžkou ránu.

Nedobrovolné složení zbraní velmi rozčarovalo vojáckou duši Otakara Jaroše. Byl však houževnatý chlap. Neměl v povaze vzdávat se bez odporu, smířit se s porážkou a trpně čekat. Rozbití ČSR a německá okupace v březnu 1939 ho přivedla do řad čs. zahraničního odboje, kam odešel v srpnu toho roku, aby mohl vystoupit otevřeně proti nepříteli.

Musel ovšem ještě vydržet dva a půl roku. Naplněných útěkem z hroutícího se Polska a internací v Sovětském svazu, trvající fakticky do jara 1941, kdy byl dán k dispozici československé vojenské misi, tehdy tajně přibyvší do Moskvy.

Po německém útoku na Sovětský svaz se v poduralském Buzuluku začala od února 1942 formovat čs. vojenská jednotka. Otakar Jaroš povýšený již na nadporučíka, zastává nejprve funkci velitele poddůstojnické školy. V červenci přebírá velení 1. roty 1. čs. samostatného polního praporu.

Jak byl při výcviku tvrdý na sebe, tak byl náročný k podřízeným. Vedla ho myšlenka, že chceme-li jít bojovat, musíme se ukázat v tom nejlepším světle a alespoň takto smýt hanbu Mnichova, aby si lidé ve světě nemysleli, že jsme se nebránili, protože jsme mizerní vojáci.

Začátkem prosince 1942 dosáhl prapor plné bojeschopnosti a počalo se s přípravami k cestě na bojiště. Dnem, kdy opustil Buzuluk, se nakonec stal 30. leden 1943. Nadporučík Jaroš píše list, o němž neví, zda bude někdy doručen.

„Drahá maminko, otče, bratři. Zítra ráno odjíždíme na frontu. Doufám, že se vrátím, ale co kdyby... Posílám všem mnoho srdečných pozdravů a vzpomínek. Věřte, že jsem nešel za hranice nadarmo a že jsem vždy svůj úkol poctivě splnil. Ještě jednou mnoho pozdravů Váš Otakar. Mamince velkou pusu."

Dne 8. 3. 1943 za řízení obrany ukrajinské vesnice Sokolovo prokázal, že není jeho zvykem mluvit do větru a nezaváhal. Neustoupil! Raději padnout než ztratit čest.

Čechoslováci budou navždy historicky **prvním spojeneckým útvarem protihitlerovské koalice**, vystoupivším na východní frontě po boku Rudé armády. Na

jejím jižním úseku, za německého úsilí zajistit si nejvýhodnější postavení pro letní ofenzivu (1943), svůj úkol čestně splnili.

Otakaru Jarošovi byl posmrtně jako prvnímu cizinci udělen titul hrdina Sovětského svazu. V návrhu k vyznamenání se píše: „Projevil v boji neobyčejnou osobní statečnost a hrdinství. Rozhodný a odvážný, strhával své mužstvo. V nejhustší palbě neopouštěl své stanoviště a řídil boj i tehdy, kdy byl dvakrát raněn ... padl hrdinně mezi svými statečnými vojáky, zasažen dávkou z kulometu najíždějícího tanku."

Dnes se, ať už skrytě či zcela otevřeně, razí zvrácená teze, že pro současného člověka jsou pojmy vlast a národ nepodstatné. Tedy ty pojmy, pro které Otakar Jaroš a další naši nejlepší lidé neváhali obětovat všechno, včetně svého života. Má-li mít náš národ lepší perspektivu vývoje v budoucnosti, je právě důležité si tento odkaz a ideje, z nichž jejich odhodlání vzešlo, soustavně připomínat. Říká se, že národu, nevážícího si svých hrdinů, hrozí, že nebude žádné mít, až je bude skutečně potřebovat. **Vladimír Mlejnecký**

Neušlo nám

■ Černá Hora do NATO

Na summitu v Chicagu se NATO vyslovilo pro přijetí Černé Hory do NATO. Premiér Černé Hory Igor Lukšič řekl, že Černá Hora je velmi spokojena. Sousedé Černé Hory Albánie a Chorvatsko jsou již členy NATO. Černá Hora se podílí také na afghánské misi.

■ Jaroslav Liška – 90!

Náš redakční spolupracovník a tradiční autor tohoto sloupku Jaroslav Liška slaví

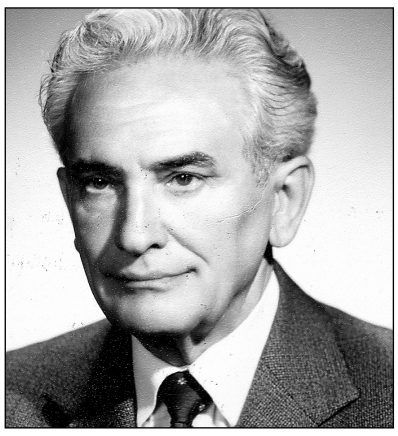

1. srpna devadesátku! Srdečně blahopřejeme, milý Jaroslave! (Red.)

■ Varšava kritizovala Obamu

Nikde v okupované Evropě občané nepomohli tolik pronásledovaným Židům jako v Polsku. Izraelské památné místo Yad Yashem vyznamenalo 6339 Poláků titulem „Spravedlivý mezi národy". Té cti se dostalo dvanáctkrát více Polákům než Němcům. Polská úřední místa jsou proto pobouřena Obamovými „polskými vyhlazovacími tábory". Jaroslaw Kaczyński mluvil o urážce „polského lidu". Premiér Donald Tusk naznačil, že Obamovy formulace mohly by být chápány jako „jasné popírání" německé viny. Když někdo mluví o polských vyhlazovacích táborech, pak to vyznívá, „jakoby neexistovali nacisté, žádná německá zodpovědnost, žádný Hitler". Na pokusy Bílého domu Obamovo faux pas omluvit, že prý prezident se podřekl a samozřejmě myslel nacistické vyhlazovací tábory v Polsku, Kaczyński řekl, že nevěří, že by u vzdělaného člověka, jako je Obama, šlo o nedopatření a požadoval osobní omluvu, které se Polákům nakonec od Obamy dostalo.

■ Německo-polský dějepis

Za dva roky má vyjít první svazek německo-polského dějepisu, který v obou státech bude používán jako přípustný pro druhý stupeň škol. Bylo to oznámeno u příležitosti 40 let existence německo-polské komise pro školní učebnice na Ústavu Georga Eckerta v Braunschweigu. Komise byla založena v únoru 1972 pod záštitou komisí UNESCO obou států a je pokusem překonat „národní hlediska".

■ Srbsko je pro kooperaci s Ruskem

Srbsko nejen svým srdcem, ale i svým břichem souhlasilo s hospodářskou spoluprací s Ruskem a Čínou. Oba tyto státy jsou největšími investory na srbském trhu. Peníze na modernizaci bělehradské infrastruktury – mosty, podzemní dráha, nádraží – přicházejí z Moskvy a Pekingu. Může se stát, že perspektivy ruských investic do jiných států východní Evropy též při volbě tamních vedení může být rozhodující mezi hospodářským diktátem Bruselu a samostatnou politikou. Pocit, že Rusko za námi stojí, může některým východoevropským státům skýtat možnost při dialogu s byrokracií EU tvrději vystupovat, která se dnes snaží tyto státy nutit k tvrdším úsporným opatřením. Pro Moskvu by to byla reálně možnost obnovit svůj vliv v oblasti.

■ Ruština v Lotyšsku úředně nebude

V Lotyšsku proběhlo hlasování, v jehož důsledku ruština nebude druhým úředním jazykem. V 18. a 19. století, kdy Lotyšsko patřilo k carské říši, ruština přispěla k tomu, že Lotyši nebyli poněmčeni a že si zachovali vlastní jazyk a kulturu.

Stránku Historie řídí a rediguje Julie Masopustová

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Dějiny v několika odstavcích

Ano, už to jsou dějiny – a tak se někteří z nás stávají pamětníky! K těmto lidem bezpochyby patří i náš čtenář Stanislav Kubec z Kostelce nad Orlicí, kterému, jak nám o tom píše, už je v letošním roce osmdesát let. Srdečně mu blahopřejeme k tomuto jubileu – a zároveň mu děkujeme. Od Stanislava jsme totiž dostali pěkný dopis – vlastně to je „pouze“ několik odstavců zajímavého textu. Zrcadlí se v nich ovšem mnohé, co Stanislav Kubec (spolu s dalšími občany naší země) prožil, na čem se tak či onak podílel, co v průběhu svého dosavadního života nejen promyslel, ale také procítil. Vskutku to jsou srdcem psané lidové novodobé dějiny v několika odstavcích. Dejme tedy slovo jednomu z našich čtenářů...

Když mi bylo osm a půl roku, byla mobilizace a otec musel narukovat. Vzpomínám, jak Hitler v rozhlase řval a vyhrožoval. Maminka nás utěšovala, sama se ale bála, jak to dopadne. Československá armáda byla dobře vyzbrojena, vlastenecké odhodlání bylo veliké. Bohužel Francie a Anglie, v tu dobu jako naši spojenci, prodaly Československou republiku nacistickému Německu. Jsem přesvědčen, že sami bychom se neubránili. Naše Ministerstvo obrany dostalo rozkaz demobilizovat a posléze naše zbraně předat, jak na stříbrném tácu, německým okupantům. Myslím si, že mnoho vojenského materiálu, včetně zbraní, bylo třeba znehodnotit a naložit s ním tak, aby nepřišel do rukou nacistů. Když pak jejich hordy vtrhly do naší země, začal teror: byli zavíráni muži, ženy, stačilo jen podezření. Plnily se koncentrační tábory, mnozí lidé byli nasazeni, jak se tehdy říkalo, na práci pro velkoněmeckou říši.

Hitler vedl tzv. bleskovou válku, v tu dobu se stal pánem více než poloviny Evropy. V roce 1941, 21. června, napadl Sovětský svaz. Nacističtí agresoři nelítostně vraždili civilní obyvatelstvo, vypalovali domy, vesnice i celá města, ničili zemědělské podniky, továrny. Sovětští občané se bránili, byla vyhlášena Velká vlastenecká válka. Za Uralem vzniklo rozsáhlé zázemí, kam bylo přemístěno více než 1500 průmyslových podniků, to všechno v neuvěřitelně krátké době! V těžkých podmínkách zde byly vyráběny zbraně, tanky, své samozřejmě řekla i příroda. Dodnes si vzpomínám, jak zněla naše naděje: maršál a posléze generalissimus J. V. Stalin! Jeho generální štáb a celá Rudá armáda dávaly porobeným národům naději, že nacisté budou poraženi. V roce 1942, kdy probíhala blokáda Leningradu a schylovalo se k bitvě u Stalingradu, žádal Stalin spojence – USA a Velkou Británii, aby otevřely druhou frontu, která měla zmírnit tlak Němců na východní frontě. Bohužel, spojenci ji otevřeli až 6. června 1944. V té době Sověti už hnali Němce na západ, na Berlín. Američané se začali obávat, proto urychlovali svůj postup – od Chebu se pak dostali až do Plzně. To už však bylo Československo z více než poloviny osvobozeno Sovětským svazem. Taková je skutečná pravda!

Jsme vděčni Sovětskému svazu, že nacistickou bestii dorazil v jejím doupěti a přinesl nám svobodu. Pokud by SSSR prohrál válku, pochybuji, že by se zbylí spojenci udrželi. Uvažuji tak i vzhledem k dalšímu dějinnému vývoji. Když američtí agresoři zbaběle napadli v roce 1964 tehdejší Vietnamskou demokratickou, nyní již socialistickou republiku, hanebně zasypali tuto zem, tedy i ženy a děti, tisíci tun bomb, napalmem, jedy. Přesto však válku nevyhráli. Stále však hovoří o lidských právech a demokracii!

A nyní už něco k naší „sametové revoluci“: vše se zrodilo pod záštitou Charty 77, Václav Havel a jeho kamarádi chystali blaho, lásku, pravdu. Když byl Havel zvolen prezidentem ČSSR, skládal přísahu socialistické vlasti – a to už byla první lež! Co nám po něm zbylo? Rozprodané či rozkradené národní bohatství, nezaměstnaní, chudí, bezdomovci, narkomani, zloději, vrahové, sebevrazi, političtí diletanti, celebrity všeho druhu, převlékači, ti, kteří nyní už sami přiznávají, že celou dobu působili v tzv. třetím odboji. A také zpěváci, kteří – jak si na to v dnešní době mnozí lidé potrpí – zpívají samozřejmě anglicky. Sdělovací prostředky znevažují a zesměšňují celé období socialistické výstavby.

Na závěr tedy jen vzkaz „tvůrcům“ a vyznavačům nynější pravicové politiky: Kdyby Sovětský svaz neporazil nacisty u Moskvy a nezahnal je, vy byste se ani nenarodili! Leda snad někde na Sibiři nebo v Patagonii.

Stanislav Kubec, Kostelec nad Orlicí
(kráceno)

Na Duklu se vrátíme!

Těší nás, že pozornost, kterou jsme věnovali v několika minulých číslech životu občanů východoslovenského Svidníku a dalších míst poddukelského regionu, má nyní další ohlas: svým článkem nás oslovil Pavel Gojdič – děkujeme mu za příspěvek věnovaný tamějším oslavám 67. výročí osvobození a završení druhé světové války na evropském území.

Dnes zveřejňujeme – spolu se snímkem z uvedených oslav – úvodní část článku P. Gojdiče. Na Duklu se však ve Slovanské vzájemnosti v poměrně krátké době vrátíme.

Snímek zaslaný P. Gojdičem nás zavádí k jednomu z klenotů naší společné vlasti – Slovenské i České republiky: k dukelskému památníku Československé armády. Právě zde se konalo jedno ze slavnostních shromáždění věnovaných 67. výročí ukončení druhé světové války na evropském území a vítězství nad fašismem.

Příležitostí se k tomu stane výročí pamětihodné události, která se zapsala do našeho vědomí pod pojmem Karpatsko-dukelská operace. V říjnovém čísle zveřejníme další část článku přítele Gojdiče.

Máloktorú dedinu či mesto postihlo toľko vojnových hrôz, a to tak v prvej, ako aj druhej svetovej vojne, ako Svidník. Dukla a samotné mesto Svidník sa stali natrvalo symbolom obetí druhej svetovej vojny.

67. výročie ukončenia druhej svetovej vojny a víťazstva nad fašizmom si mesto Svidník pripomenulo pietnými aktami kladenia kytíc a vencov k soche arm. gen. Ludvíka Svobodu vo Svidníku a k Pamätníku Československej armády na Dukle. Vo Vojenskom múzeu sa uskutočnila vernisáž výstavy „Dukla vo výtvarnom umení“. Občania Svidníku zorganizovali v rámci osláv výročia víťazstva nad fašizmom i ďalšie sprievodné podujatia.

Svidníčania pri príležitosti výročia oslobodenia vzdávajú hold a úctu všetkým, ktorí za náš slobodný a mierový život položili svoje životy. Našou svätou povinnosťou je pripomínať ďalším generáciám hrdinské činy mladých, odvážnych a smelých príslušníkov armád, ktorí v karpatských lesoch zomierali pri oslobodzovaní našej vlasti. Ich obete a preliata krv ostali pre nás symbolom tej najväčšej lásky k ľuďom, prejavom hrdinstva a vlastenectva.

Je preto namieste v tejto súvislosti pripomenúť výrok čestného občana Svidníka generála Oldřicha Kvapila, ktorý nás před rokom a pol navždy opustil: „Nezabudníte, že dnešný Svidník vyrástol z krvi a životov tisícov bojovníkov, čo vám pripomínajú pamätníky na Dukle a vo vašom meste.“ Mali by sme byť nesmierne vďační i všetkým členom protifašistického odboja a členom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov za oživovanie a zachovávanie tradícií národnooslobodzovacích bojov.

Pavel Gojdič, Svidník

To je tedy Trefa!

Pokud se domníváte, že v tomto titulku došlo k pravopisné chybě, mýlíte se! Vskutku jde o Trefu – měsíčník občanského sdružení mistra Jana Husa, jež sídlí v severočeských Teplicích. Toto vlastenecké, nebojácné periodikum už sedmnáctým rokem šíří v tamějším regionu pravdu o našem životě. Jak jsme se už mnohokrát přesvědčili, činí tak – bez sebemenšího zveličování – na pozoruhodné stylistické i grafické úrovni. Dokazuje to i náš výňatek z příspěvku vyvracejícího jednu z mnoha lží, jež kolem sebe šíří „česká“ pravice...

Vážená redakce, jsem váš pravidelný čtenář, dříve narozený, mající na krku již sedmdesátku. A tak mi nezbývá, tak jako ostatním důchodcům, než denně poslouchat nehorázné lži, které jsou prostřednictvím politiků šířeny sdělovacími prostředky do české společnosti. Proto mi dovolte, abych se mohl prostřednictvím vašeho měsíčníku vyjádřit.

Světe div se! Stát prý musí sehnat 33 miliard na vyplacení důchodů. Vždyť ještě před dvěma lety bylo v sociálním fondu na důchody 70 miliard! Otázka zní: kam se ty peníze vlastně poděly? Pravda je jediná a neměnná. Důchodci si na svůj důchod vydělali poctivou prací, neexistovalo, aby se někdo vyhnul placení. Názor dnešních médií je postaven na hlavu a je přímo šokující. Sklízí prý plody přitakávání minulému režimu. Jsou i tací pisálci, kteří tvrdí, že nikdo vlastně za minulého režimu pořádně nepracoval. Nehorázné názory! Důchodový systém byl ve chvíli změny systému 1989-

TREFA
OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ
M. J. HUSA, TEPLICE

1990 přebytkový, a to natolik, že až do minulého roku bylo na něm, dle zdrojů, až 70 miliard. Půjčil si, nebo šahal na ně, již Topolánek – nevrátil.

Od samého počátku změny slibovaly všechny vlády, že oddělí sociální fond od státního rozpočtu. Dodnes tak žádná z nich neučinila. – Nebylo by totiž dost peněz na různé kamarádíčky, zlaté padáky a na další nekonečný odtok peněz z hromady, na kterou si dnešní důchodci poctivě vydělali.

Na počátku kuponové privatizace byl majetek na občana odhadován na 2 miliony korun. Dnes prý dluží každý občan tomuto státu bezmála tři sta tisíc korun.

Ano, vážení, víc než dvacet let jsme makali – na zloděje, které jsme mnohdy volili. A je to Kalousek ve službách Schwarzenberga, který vyhrožuje českému občanu bankrotem, když se nepřidá ke zlodějským praktikám EU.

Je historicky dokázáno, že stát, který neumí ochránit všechny své občany a upřednostňuje jedny před druhými, je předurčen dříve či později k zániku...

J.R., Teplice-Řetenice

A naše douška na závěr. Milí tepličtí přátelé, napište nám o sobě – o své práci i plánech... Těšíme se!

Už podruhé přinášíme v letošním roce přetisk kresby a textu Vladimíra Jiránka z jeho Knížky pro snílky. Ani se nechce věřit, že tato kniha pochází z roku 1989! (Vydalo nakladatelství Československý spisovatel, odpovědným redaktorem byl Pavel Kosatík.)

Rubriku Listárna řídí a rediguje Miloš Prošek.

NEJVĚTŠÍ VTIP

Největší český vtip současnosti zní:
Nečasova vláda je prý protikorupční. (zh)

Blahopřejeme!

- **František Prchal** z Prahy 9 oslaví 83. narozeniny dne 1. července.
- **Jan Kašpar** z Rychnova nad Kněžnou oslaví 86. narozeniny 5. července.
- **Jaroslav Dobiáš** z Peček své 88. narozeniny oslaví 9. července.
- **Zdeněk Karban** z Prahy 3 oslaví 10. července 87. narozeniny.
- **Drahoslava Nikolaiová** ze Znojma své 79. narozeniny oslaví 12. července.
- **Anna Vachůnková** z Dolní Bečvy bude slavit 85. narozeniny 20. července.
- **Josef Haubelt** z Prahy 4, historik, oslaví 80. narozeniny 27. července.

Všem jmenovaným i nejmenovaným oslavencům blahopřejeme.

Fejeton

Verše místo komentáře

K situaci v naší zdivočelé zemi už nemám komentář. Uchyluji se proto k poezii. Mnohé verše jsou totiž výstižné i pro dnešek, třebaže byly napsány už dávno. Například Viktor Dyk v červnu 1918 napsal: Čas býval zlý, však prošli jsme jím přeci./ Čas ještě zlý – a projdem také snad... Středověký francouzský básník Villon formuloval tehdejší vyhlídky takto: Nic není věčné v této zemi,/ ač by to darmožrouti chtěli./ Meč smrti visí nade všemi... V básni Dvojitá balada o lásce pak na adresu tehdejších vládců napsal: Milujte tolik, kolik chcete,/ na plesy choďte, veselice./ Nakonec vás to taky smete/ a dostanete do palice...

Oběti lichvářů a exekutorů zajisté shledají aktuálním verš Viktora Dyka z básně Evropské panoptikum: Zlá prázdná kapsa, to ví Bůh,/ než hůře, když je ještě dluh./ Na dluhy s hezkou řádkou nul/ nebohý mrtvý zahynul...

Problému zadluženosti si všiml v roce 1933 ve svém „Rozhlásku“ též Eduard Bass: Když svět je všude v krizi/ a všude samý dluh,/ z rozpočtů států zmizí/ i cizinecký ruch... Ale už roku 1929 dával Eduard Bass radu platnou dodnes: Kdo s drzou tváří umí žít,/ chechtá se dnes a nelká./ Na obyčejný chudý lid/ je arci přísnost velká.

Čtenářům se omlouvám za svůj pesimismus. Přišel mi totiž na mysl verš Paula Verlaina: Na můj život pad/ spánek černý, dlouhý./ Jděte, jděte spát,/ naděje a touhy!

K vylepšení nálady mi však posloužil Sonet didaktický Josefa Svatopluka Machara: Já věřím, že po době setmělé/ nám velké jitro svitne plné jasu,/ že lidstvo bude ctíti Dobro, Krásu/ a Ctnost a Pravdu.

***Miroslav Kubín**, Chlum u Třeboně*

Došlo internetem

Na 1. máje jsem si koupil Váš měsíčník – zaujal mne řadou článků. Mimo jiné též informací o náletu na Mladou Boleslav – zažil jsem ho, tehdy mi bylo 12 let. Píši Vám však především o svém, už drahnou dobu trvajícím znepokojení nad nynějším překrucováním dějin, zejména, co se týče podílu Rudé armády na osvobozování naší země. Proto jsem zpracoval článek o závěrečném období druhé světové války – uvádím tam rovněž skutečnosti, které se týkají bezprostředně Mladé Boleslavi. Dávám ho k dispozici, abyste se rozhodl, jak s ním naložíte.

S pozdravem **Ing. Jiří Douša**

Milý příteli, pane inženýre,

Přijměte mé poděkování, váš článek mne vskutku zaujal! Určitě i několika větami, jimiž vlastně vyvracíte jednu ze lží současných „přepisovačů“ dějin“, kteří líčí, jakým „hrůzám“ byli vystaveni Němci na našem území v závěru evropské části druhé světové války. Jak píšete, usilovně se bránili – a jak dodáváte, báli se ovšem nejen Rudé armády, ale i Hitlera, který nařídil „zbabělce“ na místě střílet. Vražděni byli rukama nacistů i němečtí civilisté, kteří se chtěli vyhnout hitlerovské „totální mobilizaci“, nebo také ti, kdož vyvěsili symbol kapitulace – bílé vlajky.

Pozornost si však zaslouží celý Váš článek! Je totiž naplněn fakty – tedy tím, co vždy bylo, je a bude nejprůkaznější. Vážím si práce, kterou jste vložil do svého příspěvku, chceme mu proto dát co největší prostor – příležitost k tomu určitě najdeme. – Se srdečnými pozdravy Zdeněk Hoření.

Revanšisté ne! Gauck ano!

Ve dnech 26.-27. května t. r. proběhl už 63. sraz Sudetoněmeckého krajanského sdružení v Norimberku. Jeho čelní představitelé p. Franz Pany a Berndt Posselt se opětovně „vyznali“ z nepřátelství a nenávisti vůči českému národu.

Tolik drzosti a arogance, spojené s vměšováním se do našich mezinárodních vztahů, neslyšíme na politické scéně tak často. Bohužel, pro tyto lidi jako by válka dosud neskončila. V kontrastu s touto skutečností Okresní rada KČP oceňuje ale velmi realistický přístup německého prezidenta Joachima Gaucka, který v otevřeném dopise našemu prezidentu Václavu Klausovi vyslovil omluvu a vyjádřil hluboký osobní stud za běsnění okupační armády v tzv. Protektorátu Čechy a Morava u příležitosti 70. výročí vypálení Lidic.

Václav Volfík
OR KČP Domažlice

Další podrobnosti o činnosti SV ČR přináší zpravodajství na webu
http://slovanvyborcr.hostuju.cz

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 156/2012, cena 8 Kč.
Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc.
Vydavatel: Slovanský výbor ČR.
Řídí redakční rada: Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Jelínek, Julie Masopustová, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 25. 6. 2012.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.